

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра міжнародного туризму та країнознавства**

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ Дудник І.М.

« ____ » _____ 2023 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)
ВИПУСКНИЦІ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»

Тема:

**ІНДУСТРІЯ САФАРІ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ
ТУРИЗМУ В КРАЇНАХ АФРИКИ**

Виконавець: здобувач вищої освіти групи 413 групи **Вознюк Іван
Олександрович**

Науковий керівник: к. геогр. н., професор кафедри міжнародного туризму та
країнознавства **Пестушко Валерій Юрійович**

Нормоконтролер: _____ **Борисюк Оксана Анатоліївна**
(підпис) (П.І.Б.)

КИЇВ – 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародного туризму та країнознавства
Спеціальність: 242 «Туризм»
ОПП: «Туризмознавство»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Дудник І.М

«_____» _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Вознюк Іван Олександрович

(П.І.Б. випускника)

1. Тема роботи «Індустрія сафарі як чинник розвитку туризму в країнах Африки а № 400 /ст від «27» березня 2023 р.
2. Термін виконання роботи: з «29» травня 2023 р. по «25» червня 2023р.
3. Вихідні дані роботи: дослідження має теоретичний і практичний характер, Інформаційною базою дослідження стали теоретичні висновки й узагальнення вітчизняних і зарубіжних вчених, що містяться в монографіях, спеціальній та періодичній літературі, інші нормативні документи тощо.

4. Зміст пояснювальної записки:

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНДУСТРІЇ САФАРІ

РОЗДІЛ 2. САФАРІ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В АФРИЦІ

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ
САФАРІ В КРАЇНАХ АФРИКИ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу: Рис.1.1. Вид сафарі,
таблиця 3.1 Обсяг ринку сафарі (млрд.дол США)

6. Календарний план-графік

№ з/п	Завдання	Термін Виконання	Відмітка про виконання
1.	Проаналізувати літературні та інші джерела з проблеми дослідження.	27.03. – 02.04.2023 р.	Виконано
2.	Обґрунтувати об'єкт, предмет дослідження, сформулювати завдання і мету. Написати вступ.	03.04. – 07.04.2023 р.	Виконано
3.	Проаналізувати різноманітні джерела інформації щодо теоретичних основ Написати перший розділ.	07.04. – 23.04.2023 р.	Виконано
4.	Розкрити роль індустрії сафарі. Написати другий розділ роботи.	24.04 – 07.05 2023 р.	Виконано
5.	Виявити основні проблеми та перспективи розвитку сафарі. Написати третій розділ роботи та висновки	08.05 – 21.05 2023 р.	Виконано
6.	Узагальнити результати проведеного дослідження, сформулювати висновки	22.05 – 04.06 2023 р.	Виконано
7.	Підготувати доповідь на попередній захист, розробити демонстраційні матеріали.	05.06 – 08.06 2023 р.	Виконано
8.	Провести роботу над зауваженнями після попереднього захисту дипломної роботи.	10.06 – 15.06.2023 р.	Виконано
9.	Захист дипломної роботи.	22.06.2023 р.	

7. Дата видачі завдання: «02» травня 2023 р.

Науковий керівник дипломної роботи _____ Пестушко В.Ю.
(підпис керівника) (П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання _____ Вознюк І.А.
(підпис випускника) (П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до дипломної роботи «Міжкультурна комунікація як чинник розвитку туризму»: 62 сторінок, 1 рисунок, 10 ілюстрацій, 37 використаних літературних джерел.

Об'єкт дослідження – індустрія сафарі.

Предмет дослідження – індустрія сафарі як чинник розвитку туризму.

Мета дослідження – дослідження впливу індустрії сафарі на розвиток туризму в Африці, що є одним з перспективних туристичних регіонів світу.

Методи дослідження: включають аналіз наукових джерел та літератури, статистичний аналіз, анкетування, спостереження, інтерв'ю, аналіз статистичних даних та інші методи.

Висновки дослідження включають рекомендації щодо покращення розвитку сафарі в туризмі та визначення перспектив подальшого дослідження даної проблеми.

Результати дослідження допоможуть вдосконалити взаємодію між культурами та забезпечити сталий розвиток туризму.

САФАРІ , ТУРИЗМ, РОЗВИТОК ТУРИЗМУ, ІНДУСТРІЯ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНДУСТРІЇ САФАРІ...	8
1.1. Поняття індустрії в туризмі	8
1.2. Сутність та різновиди сафарі	11
1.3. Історія формування індустрії сафарі	14
РОЗДІЛ 2. САФАРІ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В АФРИЦІ.....	23
2.1 Передумови розвитку індустрії сафарі в Африці	23
2.2. Сучасний стан індустрії сафарі в Африканському регіоні	26
2.3 Вплив індустрії сафарі на розвиток туризму в країнах Африки.....	33
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ САФАРІ В КРАЇНАХ АФРИКИ	36
3.1 Виклики та обмеження індустрії сафарі в країнах Африки	36
3.2 Перспективи розвитку сафарі в Африканському регіоні	44
3.3. Розробка туру сафарі в Намібію	50
ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	59

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний світ туризму переживає стійкий ріст, зокрема в країнах Африки, де сафарі є однією з найпопулярніших форм відпочинку. Сафарі пропонують унікальний досвід спостереження за дикими тваринами в їх природному середовищі, що привертає велику кількість туристів. Індустрія сафарі має значний потенціал для розвитку туризму в країнах, де вона проводиться, забезпечуючи економічний зріст, зайнятість та збереження природних резерватів.

Загалом, індустрія сафарі в Африці є важливим джерелом доходів для країн регіону, сприяє збереженню природних резерватів, залученню міжнародних туристів, збереженню дикої природи та підтримці місцевих спільнот. Залежно від відповідального та сталого розвитку, індустрія сафарі може стати прикладом успішного екотуризму, де взаємодія між людьми, природою та культурою забезпечує збалансований розвиток та збільшення благополуччя місцевого населення та збереження природних резерватів на довгострокову перспективу. Для цього необхідно сприяти сталому розвитку туризму, забезпечувати відповідний екологічний та соціальний вплив, враховувати потреби місцевих спільнот, використовувати науковий підхід до управління природними резерватами, боротися з незаконними практиками, сприяти освіті та навчанню, та враховувати інтереси всіх зацікавлених сторін.

Об'єктом дослідження є індустрія сафарі.

Предметом дослідження є індустрія сафарі як чинник розвитку туризму.

Метою дипломної роботи є дослідження впливу індустрії сафарі на розвиток туризму в Африці, що є одним з перспективних туристичних регіонів світу.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- Розкрити сутність поняття про індустрію сафарі

- Схарактеризувати історію формування індустрії сафарі
- Описати передумови розвитку індустрії сафарі в Африці;
- дослідити сучасний стан індустрії сафарі в Африканському регіоні
- проаналізувати вплив сафарі на розвиток туризму в країнах Африки;
- визначити перспективи та виклики розвитку сафарі в Африканському регіоні.

Методи дослідження. Дослідження виконано із застосуванням системного підходу. При розгляді теми дослідження були використані методи логічного та порівняльного аналізу, якісні методи зосереджені на розумінні індивідуальних переконань, думок та досвіду дослідників з теми.

Інформаційна база. Інформаційною базою дослідження стали теоретичні висновки й узагальнення вітчизняних і зарубіжних вчених, що містяться в монографіях, спеціальній та періодичній літературі, інші нормативні документи тощо.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНДУСТРІЇ САФАРІ

1.1. Поняття індустрії в туризмі

Поняття «індустрія» відноситься до сукупності підприємств або організацій, які займаються виробництвом товарів або послуг. Вона характеризується виробництвом товарів або послуг у великих масштабах з метою отримання прибутку [6].

Туризм — це термін, який використовується для опису акту подорожі з метою відпочинку, бізнесу чи з іншими цілями. Воно передбачає переміщення людей із місця їхнього звичайного проживання в інші пункти призначення як усередині країни походження, так і за її межами. Закон України «Про туризм» визначає індустрію туризму як сукупність різноманітних суб'єктів туристичної діяльності [6]. Ці суб'єкти можуть включати готелі, ресторани, транспортні компанії, туристичні агентства та різні інші підприємства, які обслуговують туристів [4]. По суті, індустрія туризму – це система виробничих, транспортних, торговельних та інших видів діяльності, які спрямовані на задоволення потреб мандрівників.

Існують різні види туризму, включаючи культурний туризм, пригодницький туризм, екотуризм, медичний туризм та багато інших. Кожен тип туризму зосереджується на певному аспекті подорожі, наприклад, знайомстві з новою культурою, заходами на природі або пошуку лікування за кордоном. Індустрія туризму охоплює всі види перевезення туристів та їх багажу. Він забезпечує пасажирському транспорту обсяги діяльності, роблячи його невід'ємною складовою транспортної галузі [10].

Індустрія туризму є однією з найбільших галузей в сучасному світі. Вона охоплює широкий спектр діяльностей, пов'язаних з подорожами, від міжнародного перельоту до проживання в готелях, від культурних екскурсій до пригодницького туризму.

Поняття "індустрія в туризмі" відображає взаємозв'язок між різними гравцями і процесами, які сприяють розвитку та економічному зростанню в туристичній сфері.

Індустрія туризму складається з різних сегментів, таких як перевезення, проживання, харчування, розваги, культурні та природні атракції, туристичні послуги, маркетинг та реклама. Кожен з цих сегментів має свої власні характеристики та особливості, але всі вони співпрацюють між собою для забезпечення задоволення та комфорту туристів.

Одним з ключових аспектів індустрії туризму є транспорт. Перевезення туристів з одного місця в інше включає повітряні, морські, наземні та залізничні перевезення. Авіаційні компанії, морські перевізники, автобусні та залізничні компанії грають важливу роль у забезпеченні зручності та доступності туристичних місць.

Готельний сектор також є невід'ємною частиною індустрії туризму. Від розкішних п'ятизіркових готелів до невеликих сімейних готелів, існує безліч варіантів проживання для туристів. Готелі забезпечують комфортні умови проживання, харчування, розваги та інші послуги для задоволення потреб туристів.

Крім того, культурні та природні атракції є ключовими елементами індустрії туризму. Історичні пам'ятки, музеї, театри, парки, пляжі та інші природні та культурні об'єкти приваблюють туристів з усього світу. Розвиток та збереження цих атракцій є важливою задачею для залучення туристів та створення привабливої туристичної інфраструктури.

Туристичні послуги, такі як туроператори, турагентства, гідів та екскурсоводи, також грають важливу роль у індустрії туризму. Вони надають інформацію, організовують подорожі, бронюють готелі, транспорт та інші послуги для забезпечення гладкого та безпроблемного перебування туристів.

Маркетинг і реклама є необхідними компонентами успішної індустрії туризму. Рекламні кампанії, веб-сайти, соціальні медіа та інші канали

комунікації використовуються для привертання уваги туристів, створення брендів та підтримки популярності туристичних напрямків.

Індустрія туризму також відіграє важливу роль в економічному розвитку багатьох країн. Це основне джерело зайнятості та доходів, особливо в країнах, що розвиваються. Крім того, галузь має мультиплікаційний ефект на інші галузі, такі як транспорт і роздрібна торгівля, оскільки туристи потребують товарів і послуг, крім тих, що надаються індустрією туризму [10]. Як результат, уряди часто інвестують у розвиток туристичної інфраструктури та політику підтримки зростання галузі. Однак галузю також потрібно ретельно керувати, щоб забезпечити справедливий і стабільний розподіл вигод [4].

Індустрія туризму має багато спільних рис з іншими галузями. Наприклад, це включає виробництво та розподіл товарів і послуг, і воно підпорядковується ринковим силам, таким як попит і пропозиція. Однак індустрія туризму унікальна тим, що вона значною мірою залежить від природних і культурних ресурсів конкретного місця призначення. Це означає, що галузь особливо чутлива до змін у навколишньому середовищі, таких як стихійні лиха чи політична нестабільність.

Проте, індустрія туризму також стикається з викликами та проблемами. Це включає негативний вплив на довкілля, культурну ерозію, надмірний туризм та інші проблеми, пов'язані зі зростанням числа туристів. Стале управління туризмом, врахування потреб місцевого населення та збалансований підхід до розвитку туризму є важливими аспектами для забезпечення сталого розвитку цієї галузі.

У підсумку, індустрія туризму є комплексною та різноманітною галуззю, яка охоплює широкий спектр діяльностей та послуг. Вона має значний вплив на економіку, культуру та довкілля. Правильне управління туризмом і збалансований підхід до розвитку можуть сприяти сталому зростанню та забезпеченню позитивного впливу індустрії туризму на суспільство.

1.2. Сутність та різновиди сафарі

Етимологію терміна «сафарі» можна простежити до мови суахілі, де воно означає «подорож» або «подорож». Спочатку такі експедиції проводилися в Східній Африці, території, яка славиться великою популяцією хижаків. З часом визначення цього слова змінювалося. У 19 столітті «сафарі» означало мисливську експедицію європейців, яких супроводжували місцеві гіді. Метою цих подорожей було полювання на великих тварин, таких як слони, леви, носороги, леопарди та буйволи. Внутрішня небезпека таких погонь зіграла ключову роль у широкій привабливості цих екскурсій [25].

Хоча початковою метою сафарі було полювання на африканських тварин кілька десятиліть тому, з тих пір фокус змістився на досягнення духовного зв'язку з дикою природою та спостереження за тваринами в їхньому природному середовищі існування, пригодницькі експедиції та популярний активний відпочинок.

Характер сафарі-турів може змінюватися залежно від кількості учасників, використовуваних видів транспорту та пропонуваніх зручностей. Вирушаючи на сафарі в Африку, відвідувачі мають кілька варіантів проживання:

Сафарі-тури відрізняються залежно від розміру груп, способів переміщення, за засобами розміщення. Розміщення під час сафарі по Африці можливе за такими варіантами:

1) лоджи – готелі з комфортними номерами й ресторанами на території національних парків;

2) намети та кемпінги – переважно для любителів екстриму, коли навколо бігають мавпи, пасуться антилопи або навіть слони [21]

Існує велика кількість видів сафарі, розглянемо деякі з них (рис. 1.1).

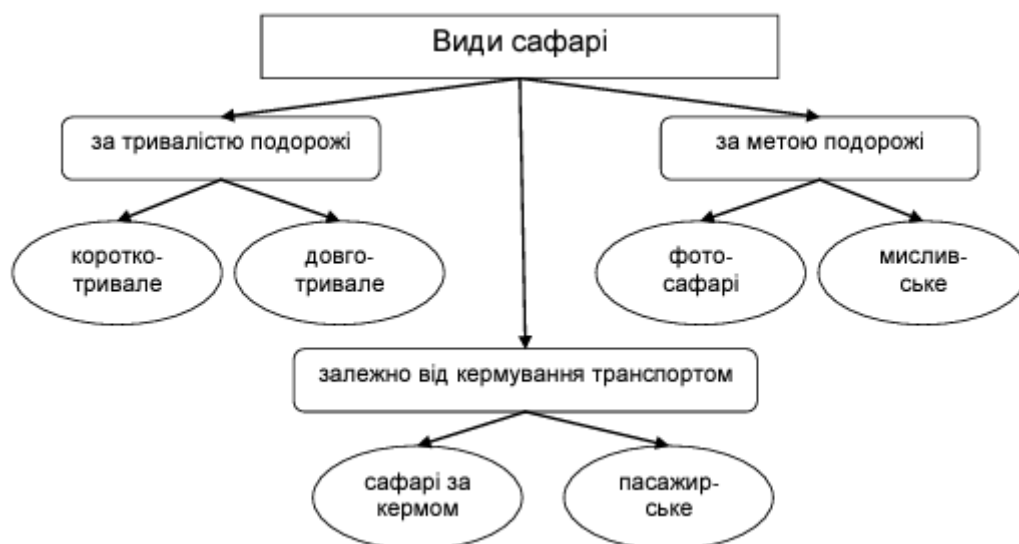

Рис. 1.1. Види сафарі

Джерело: створено автором

Що стосується сафарі-експедицій, то короткострокова, як правило, розрахована на 1-2 дні. Навпаки, довгострокове сафарі розраховане на три або більше днів, і тому вважається більш авантюрним. Хоча організувати тривале сафарі непросте завдання, досвід, який він надає, не має собі рівних у плані насолоди та незабутніх спогадів.

Вирушаючи у фотосафарі, головна мета — зафіксувати зображення диких тварин у їхньому природному середовищі існування, не завдаючи їм шкоди. З іншого боку, мисливське сафарі передбачає переслідування та вбивство таких тварин, як антилопи, леви, леопарди, слони, крокодили та інші види. Мисливське сафарі проводиться лише за певних обставин і за наявності спеціальної ліцензії у визначених місцях, де це дозволено.

Досвід подорожі може сильно відрізнятись залежно від водія автомобіля.

Під час автосафарі туристи мають можливість самостійно керувати таким транспортним засобом, як джип чи квадроцикл.

Водій-гід везе групу від одного до шести осіб на пасажирське сафарі на відкритих джипах, надаючи унікальну можливість побачити екзотичних тварин і птахів [29].

В даний час сафарі зайняли першість за перевагою екзотичних екскурсій. Туристичні агенції проводять ці тури, а зацікавленим сторонам надаються ліцензії на полювання. Щоб забезпечити безпеку туристів, професійні мисливці супроводжують їх протягом усієї подорожі. Кількість видів тварин, доступних для полювання, зросла, серед нових видів — антилопи [25].

Сафарі-туризм стає все більш поширеним в Африці. На континенті є різні види сафарі, і кожен має свої переваги та недоліки. Вибір типу сафарі залежить від способу транспортування та використовуваного способу.

Найкращі країни Африки для сафарі-експедицій включають Кенія, Танзанія, Ботсвана, Намібія та Південна Африка. Лише нещодавно туристи зацікавилися такими країнами Східної Африки, як Кенія та Танзанія, а також такими країнами Південної Африки, як Південна Африка, Зімбабве, Замбія та Намібія. Це нове захоплення цими регіонами зіграло вирішальну роль у збереженні первинної флори та фауни в цих областях.

Кенія може похвалитися концентрацією двох третин усіх національних парків Африки, що робить її ідеальним місцем для тих, хто хоче дослідити давні звичаї племені Масаї[8]. У відомих парках Кенії, включаючи «Маасаї Мара», «Цаво» і «Амбоселі», можна відправитися в сафарі, які тривають від трьох днів до двох тижнів. Окрім традиційного сафарі, відвідувачі також можуть зайнятися більш унікальними видами діяльності, такими як спостереження за птахами. Деякі сафарі-тури навіть поєднують океанську рибалку на узбережжі Індійського океану [28].

Намібія — це країна, в якій розташовані дві найпосушливіші пустелі світу: Наміб і Калахарі. Сафарі в цій країні дає можливість побачити найвищі дюни на планеті. Тим часом Південна Африка є домом для одного з найунікальніших сафарі у світі: підводна пригода з акулами. У Танзанії сафарі-екскурсія обіцяє шанс побачити широкий спектр різноманітних тварин, включаючи, але не обмежуючись, жирафів, слонів, носорогів, буйволів, левів, леопардів, бегемотів і павіанів.

Враження від сафарі не обмежуються лише виходом за межі цивілізації; скоріше, це занурення в загадкове природне царство національних заповідників і парків – тих куточків нашої планети, де людство не має влади над навколишнім середовищем. Саме з цієї причини сафарі стає все більш популярним у всьому світі.

1.3. Історія формування індустрії сафарі

Історія розвитку індустрії сафарі в Африці має багатий та цікавий шлях, який починається з давніх часів та продовжується до сьогодення. Від початкових експедицій в пошуках дикої природи до сучасних комерційних сафарі, цей сегмент туризму зазнав значних змін та впливів на соціокультурний, екологічний та економічний розвиток країн Африки. Розглянемо основні етапи розвитку індустрії сафарі в Африці та фактори, що сприяли його популярності [26].

Індустрія сафарі має багату історію, яка сягає 19 століття. Сам термін «сафарі» походить від слова суахілі, що означає «подорож» або «експедиція». Спочатку сафарі почалися як мисливські експедиції європейських дослідників і шукачів пригод в Африці. Однак з часом центр сафарі перемістився з полювання на спостереження та оцінку дикої природи та природних ландшафтів.

У 19 столітті європейські дослідники та мисливці вирушили в Африку, щоб відкрити нові території та дику природу. Ці експедиції часто очолювали такі особи, як Карл Гагенбек, Фредерік Селус і Джон Генрі Паттерсон. Вони організовували мисливські сафарі для заможних клієнтів, надаючи їм можливість полювати на великих тварин, таких як слони, леви та носороги. Ці перші сафарі зазвичай були суворими та зосереджені на полюванні на трофеї.

У середині 20 століття фотосафарі набули популярності. Люди почали подорожувати в Африку, щоб зробити зображення різноманітної дикої природи та ландшафтів. Такі відомі фотографи та режисери, як Пітер Бірд і

Г'юго ван Ловік, допомогли популяризувати концепцію фотографії дикої природи та ідею сафарі як засобу зйомки краси природи.

Африканські країни почали створювати національні парки та заповідники, щоб захистити свою природну спадщину. Серед відомих прикладів — національний парк Серенгеті в Танзанії, національний парк Крюгера в Південній Африці та національний заповідник Масаї-Мара в Кенії. Ці заповідні території були безпечним притулком для дикої природи та були головними напрямками для сафарі-туризму.

У другій половині 20-го століття почали з'являтися розкішні сафарі-лоджі, які пропонували туристам номери високого класу та зручності. Ці будиночки забезпечили комфортні та розкішні враження, дозволяючи відвідувачам зануритися в природне оточення. Вони часто включали екологічні практики та принципи сталого туризму.

Зростання популярності сафарі в Африці спостерігалось в 20-х - 30-х роках ХХ століття, коли туристичні компанії почали організовувати комерційні сафарі для багатих туристів зі Зхідної Європи та Північної Америки. В цей період виникли перші туристичні бренди, такі як "Abercrombie & Kent" та "Cox & Kings", які пропонували ексклюзивні сафарі для висококласних клієнтів, використовуючи комфортабельні автомобілі, вантажівки, водні судна та інші засоби транспорту. Сафарі стали дедалі популярнішими серед заможних туристів, які бажали відвідати Африку та побачити в дикій природі екзотичних тварин, таких як леви, слони, жирафи та інші.

На початку 20-го століття почало виникати занепокоєння щодо швидкого зменшення популяції диких тварин і наслідків полювання. Такі піонери, як Теодор Рузвельт і Річард Лікі, виступали за збереження дикої природи та створення заповідних територій. Ці зусилля поступово перемістили фокус сафарі на спостереження та оцінку дикої природи, а не на полювання на неї.

Після отримання незалежності країнами Африки в 1950-х - 1960-х роках, туристична індустрія в цьому регіоні стала зростати ще швидше. Багато новостворених країн розпочали активну пропаганду своїх природних багатств та етнічної культури, включаючи сафарі як один з основних атракцій для іноземних туристів. Деколонізація та зростання свідомості про значення природного спадку Африки призвели до зростання кількості національних парків та природних заповідників, де туристи могли спостерігати дику природу та дику фауну у їх природному середовищі. В цей період також з'явилися різноманітні види сафарі, такі як піший сафарі, верхова їзда, каное та велосипедні сафарі, що надавали туристам різноманітних вражень та можливостей для взаємодії з природним середовищем [20].

В 80-90-х роках ХХ століття індустрія сафарі в Африці продовжувала зростати, приваблюючи все більше туристів з усього світу. З'явилися нові ринки, такі як Південна Америка, Азія та Океанія, які проявляли зростаючий інтерес до дикої природи та культури Африки. З розвитком авіаційної індустрії сафарі також отримали новий поштовх. Відкриття нових авіаліній та підвищення рівня комфорту авіаперельотів зробили Африку більш доступною для міжнародних туристів. Це сприяло збільшенню кількості іноземних туристів, які відвідували Африку для сафарі.

Однак, разом з ростом популярності сафарі, з'явилися також проблеми в сфері екології та сталого розвитку. Надмірний туризм може мати негативний вплив на природне середовище та дику фауну, такі як забруднення водойм, знищення природних угідь, шумове забруднення, забій доріг та руйнування дикого середовища транспортом. Крім того, відвідування деяких вразливих регіонів може мати негативний вплив на місцеву культуру та спосіб життя корінних народів.

З цієї причини, в останні роки уряди багатьох африканських країн та місцеві організації з охорони довкілля стали активно впроваджувати заходи для забезпечення сталого розвитку сафарі та збереження природного спадку Африки. Було введено обмеження на кількість туристів, дозволених в певних

регіонах, регулювання транспорту та використання енергії відновлюваного джерела, а також розроблено програми з екологічної освіти та налагоджено співпрацю з місцевими спільнотами для забезпечення їх взаємовигідного участі у туристичному бізнесі [15].

Однак, не зважаючи на виклики, індустрія я сафарі в Африці продовжує рости і розвиватися. Сучасні технології, такі як дрони, GPS техніка, телескопічні об'єктиви, нічного бачення та інші інновації, дозволяють туристам більш зручно та безпечно спостерігати за дикими тваринами, знижуючи негативний вплив на природу. Більше турів також стають спрямованими на вивчення та збереження дикої природи, залучаючи туристів до наукових досліджень, відновлення дикого середовища та охорони загрозлених видів.

Індустрія сафарі також стала важливим джерелом доходу для місцевих спільнот, допомагаючи підвищити рівень життя, забезпечити робочі місця та заохочувати збереження природного середовища. Багато сафарі-операторів співпрацюють з місцевими спільнотами, надаючи їм можливість брати участь у туристичному бізнесі, забезпечуючи платоспроможних клієнтів та сприяючи розвитку екотуризму в регіонах, де він може мати позитивний соціальний та економічний вплив.

Подальший розвиток сафарі в Африці також відбувається в напрямку розширення альтернативних форм туризму, таких як еко-сафарі, еко-лоджі, Це дозволяє пропонувати різноманітніші туристичні продукти та відкриває нові можливості для розвитку туризму в регіонах, які раніше були менш популярними.

Також важливо зазначити, що в останні роки індустрія сафарі в Африці стикається з викликами та впливами на довкілля. Неконтрольований розвиток туризму може призвести до перевантаження природних резерватів, порушення екосистем, забруднення, дестабілізації місцевих культур та спричинення інших негативних наслідків. Тому, розвиток сталого екотуризму та екологічно

відповідного сафарі є важливим завданням для забезпечення тривалої та відповідальної індустрії сафарі в Африці [12].

Організації, такі як Міжнародний союз охорони природи (МСОП) та інші екологічні групи, співпрацюють з сафарі-операторами, місцевими спільнотами, урядами та іншими зацікавленими сторонами, щоб встановити норми та стандарти сталого сафарі, включаючи етичне ставлення до тварин, захист природного середовища, сприяння місцевому розвитку та забезпечення безпеки для туристів.

Також відбувається збільшення усвідомленості серед туристів щодо важливості сталого туризму та екологічно відповідного сафарі. Багато туристів збільшують свою свідомість про екологічні питання та віддають перевагу туроператорам, які мають сертифікацію сталого туризму або мають довгострокові партнерства з місцевими спільнотами та організаціями охорони природи.

Декілька трендів в розвитку індустрії сафарі в Африці включає використання технологій для збереження природи та забезпечення більш екологічно відповідних екскурсій. Деякі сафарі-оператори використовують дрони для вивчення та моніторингу диких тварин, досліджень довкілля та навчання туристів про природні процеси. Крім того, використання екотехнологій, таких як сонячні панелі та біопаливо, стає все більш популярним серед сафарі-операторів для зменшення впливу на навколишнє середовище [17].

Ще одним трендом в розвитку індустрії сафарі в Африці є зростання культурної свідомості та сприяння місцевому розвитку. Деякі сафарі-оператори співпрацюють з місцевими спільнотами, забезпечуючи їм прибутки від туризму, такі як робочі місця, доходи від продажу місцевих продуктів та послуг, а також інвестиції в освіту та інфраструктуру. Це сприяє збереженню місцевих культур, традицій та способів життя, та забезпечує стале економічне зростання в регіонах, де здійснюється сафарі.

Однак, індустрія сафарі в Африці також має виклики, такі як незаконний вилов та торгівля дикими тваринами, деградація дикої природи через зростання інфраструктури та забудови, конфлікти між людьми та дикими тваринами, та зміна клімату, що може вплинути на різноманіття біорізноманіття в регіоні. Тому важливо забезпечити ефективне керування, охорону природи та сталість в індустрії сафарі в Африці, забезпечуючи збереження дикої природи, дотримання етичних стандартів та підтримку місцевих спільнот [15].

Одним з ключових аспектів розвитку сафарі в Африці є забезпечення сталого управління дикою природою. Багато країн Африки мають національні парки та заповідники, які забезпечують охорону територій та їх біорізноманіття. Управління цими територіями вимагає збалансованого підходу між збереженням природи та задоволенням туристичних потреб. Це може включати розробку планів управління, регулювання кількості туристів, обмеження видів діяльності, таких як полювання, та забезпечення дотримання етичних принципів, таких як неущкодження дикої природи та поважне ставлення до місцевих культур.

Ще одним аспектом розвитку сафарі в Африці є залучення місцевих спільнот до процесу туризму. Багато сафарі-операторів співпрацюють з місцевими громадами, забезпечуючи їм робочі місця, розвиток місцевих бізнесів, таких як готелі, ресторани та ремесляні майстерні, та інвестування в місцеву інфраструктуру та освіту. Це допомагає забезпечити позитивний вплив туризму на місцеве населення, сприяє збереженню традицій та культури місцевих спільнот, та стимулює економічний розвиток в регіонах, де проводяться сафарі.

Окрім того, зростання культурної свідомості серед туристів є важливим аспектом розвитку сафарі в Африці. Багато сафарі-операторів включають в свої програми екскурсії та взаємодію з місцевими народами, щоб показати туристам культурну різноманітність та спадщину регіону. Це може включати візити до місцевих сел, зустрічі з місцевими жителями, участь у місцевих

обрядів та традиційних заходах, а також придбання місцевих ремесел та продуктів [27].

Ще однією важливою тенденцією в розвитку сафарі в Африці є підвищення усвідомленості щодо екології та природоохоронних питань. Багато сафарі-операторів та організацій з природоохоронної сфери працюють на підвищення свідомості туристів щодо важливості збереження дикої природи, боротьби з браконьєрством, відновлення та охорони вразливих видів, та забезпечення сталого використання природних ресурсів. Це може включати освітні програми, відповідальні практики екотуризму, використання екологічно чистих технологій та методів, а також сприяння науковим дослідженням та моніторингу природних резерватів.

Однак, розвиток сафарі в Африці також стикається з викликами та проблемами. Зокрема, забезпечення сталого економічного розвитку та збереження біорізноманіття може бути важко забезпечити в умовах бідності та економічної нерівності в деяких регіонах Африки. Перевантаження туризмом, збільшення числа туристів, деградація дикої природи та вплив на місцеві спільноти можуть також мати негативний вплив на довкілля та культурну спадщину регіону. Наприклад, неправильний вплив туристів може призвести до забруднення водних джерел, зменшення запасів води та впливу на місцевих жителів, які залежать від цих ресурсів. Відсутність належного контролю за туристичною діяльністю може також призвести до надмірного забору природних ресурсів, знищення дикої природи та зменшення життєвих умов для диких тварин.

Питання збереження дикої природи та взаємодії з місцевими спільнотами також вимагають уваги та розв'язання. Взаємодія з місцевими народами може мати різні аспекти, включаючи економічну користь від туризму, забезпечення зайнятості та розвитку місцевої інфраструктури, але також може бути пов'язана з культурними викликами, втратою традиційних земель та ресурсів, а також зміною місцевих способів життя та культури.

Важливо забезпечувати взаємовигідні відносини з місцевими спільнотами, враховуючи їхні потреби, права та культурні цінності.

Ще одним викликом розвитку сафарі в Африці є боротьба з браконьєрством та незаконним полюванням. Деякі види диких тварин, такі як слони, носороги та леви, стали жертвами браконьєрства через велику комерційну цінність їхніх деталей, таких як бивні, роги та шкури. Організації з природоохоронної сфери та сафарі-оператори активно працюють на захисті диких тварин від браконьєрства шляхом впровадження строгих заходів контролю та моніторингу, співпраці з місцевими владами та спільнотами, навчання місцевого населення важливості збереження дикої природи та створення економічних стимулів для забезпечення сталого розвитку на основі екотуризму.

Окрім того, розвиток сафарі в Африці також вимагає забезпечення належних стандартів безпеки та добробуту туристів. Туристи, які відвідують дикі природні резервати та парки, повинні дотримуватися правил та рекомендацій щодо безпеки, дотримуватися етичних норм та бути свідомими щодо впливу своєї присутності на природу та місцеве населення.

У зв'язку зі зростанням свідомості про сталість та екологічні питання, деякі сафарі-оператори в Африці також розглядають можливості розвитку еко-сафарі, що спрямовані на забезпечення максимальної охорони природи та збереження диких тварин та їхнього середовища. Це може включати використання екологічно чистих технологій, впровадження екологічних програм в управлінні сафарі-парками, та підтримку досліджень та наукових досліджень щодо дикої природи [20].

За останні десятиліття індустрія сафарі розширилася та диверсифікувалася. Сафарі більше не обмежується Східною Африкою, але поширилося на Південну Африку та інші регіони з великою кількістю дикої природи. Крім того, діяльність сафарі розширилася за межі ігор-драйвів і включає пішохідні сафарі, спостереження за птахами, польоти на повітряній кулі та культурні взаємодії з місцевими громадами.

Сьогодні індустрія сафарі відіграє вирішальну роль у збереженні дикої природи та розвитку громади. Багато операторів сафарі тісно співпрацюють з місцевими громадами, роблячи внесок у місцеву економіку та підтримуючи ініціативи щодо збереження. Все більше уваги приділяється відповідальним практикам туризму, які мінімізують вплив на навколишнє середовище та сприяють сталому розвитку.

Загалом індустрія сафарі з перших днів еволюціонувала як мисливські експедиції до більш сталого та природоохоронного сектору, зосередженого на спостереженні за дикою природою та охороні навколишнього середовища. Він продовжує приваблювати туристів з усього світу, які прагнуть отримати унікальні та захоплюючі враження від природних чудес Африки.

РОЗДІЛ 2. САФАРІ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В АФРИЦІ

2.1 Передумови розвитку індустрії сафарі в Африці

Індустрія сафарі в Африці має величезний потенціал для економічного зростання, збереження навколишнього середовища та збереження культури. Щоб максимізувати переваги цієї галузі, необхідно виконати певні передумови. У цьому есе будуть описані ключові передумови, необхідні для розвитку індустрії сафарі в Африці, включаючи розвиток інфраструктури, заходи щодо збереження дикої природи, залучення громади та ефективні маркетингові стратегії.

1. Розвиток інфраструктури:

Інфраструктура відіграє вирішальну роль у розвитку індустрії сафарі в Африці. Відповідна інфраструктура необхідна для підтримки туристичної діяльності та забезпечення комфортного досвіду для відвідувачів. Наступні аспекти інфраструктури є вирішальними для успіху індустрії сафарі:

Добре доглянуті дороги, аеропорти та транспортні мережі необхідні для легкого доступу до національних парків і заповідників дикої природи. Це включає покращення існуючих доріг або будівництво нових для з'єднання основних туристичних напрямків із віддаленими районами. Аеропорти повинні бути розташовані поблизу популярних сафарі-місць, щоб полегшити внутрішні та міжнародні подорожі. Ефективні транспортні системи, включаючи автобуси, шатли та таксі, повинні бути доступні для перевезення туристів з аеропортів до місць проживання та сафарі.

Модернізація засобів розміщення є життєво важливою для забезпечення комфортних і безпечних варіантів проживання для туристів. Сюди входить цілий ряд варіантів, таких як готелі, будиночки, наметові табори та екологічні будиночки, які відповідають різним бюджетам і вподобанням. Помешкання слід розташовувати поблизу національних парків і заповідників дикої природи, відкриваючи мальовничі краєвиди та зручний доступ до сафарі.

Вкрай важливо підтримувати високі стандарти гігієни, безпеки та екологічності в цих об'єктах, щоб забезпечити позитивний досвід для відвідувачів.

Надійні мережі зв'язку, включаючи підключення до Інтернету та покриття мобільного зв'язку, необхідні для ефективного керування відвідувачами та екстрених служб. Туристи покладаються на зв'язок, щоб залишатися на зв'язку зі своїми сім'ями, ділитися досвідом у соціальних мережах і отримувати доступ до інформації про місця для сафарі. Більше того, ефективні системи зв'язку мають вирішальне значення для керування замовленнями, резервуванням і надання своєчасної допомоги під час надзвичайних ситуацій або непередбачених обставин.

Щоб покращити враження від відвідувачів, важливо розвивати та підтримувати відповідні засоби та послуги. Це можуть бути центри для відвідувачів, центри перекладу, місця для пікніків, туалети та стоянки в межах або поблизу місць сафарі. Вказівники, карти та інформаційні щити повинні бути доступними для орієнтування туристів і надавати освітній матеріал про дику природу та природне оточення. Також важливо забезпечити наявність підготовлених гідів, рейнджерів і персоналу, який може надати відвідувачам допомогу, інформацію та послуги інтерпретації дикої природи.

Таким чином, розвиток успішної індустрії сафарі в Африці залежить від наявності належної інфраструктури. Добре доглянуті дороги, аеропорти та транспортні системи забезпечують легкий доступ до національних парків і заповідників дикої природи. Модернізовані заклади розміщення забезпечують комфорт і безпеку для туристів, а надійні мережі зв'язку підтримують ефективне управління відвідувачами та служби екстреної допомоги. Інвестуючи в розвиток інфраструктури, Африка може створити сприятливе середовище для зростання та стійкості індустрії сафарі, залучаючи більше відвідувачів та створюючи економічні вигоди.

Збереження унікальної та різноманітної дикої природи Африки є фундаментальним для успіху індустрії сафарі. Уряди та зацікавлені сторони

повинні приділяти пріоритет захисту та збереженню природних середовищ існування, вживати суворих заходів проти браконьєрства та впроваджувати методи сталого управління дикою природою. Це передбачає створення національних парків і заповідних територій, інвестування в навчання рейнджерів і обладнання, а також сприяння дослідницьким програмам і програмам моніторингу. Співпраця між урядами, природоохоронними організаціями та місцевими громадами має важливе значення для ефективної боротьби з браконьєрством, втратою середовища проживання та торгівлею дикими тваринами.

Активна участь і залучення місцевих громад є життєво важливими для сталого розвитку індустрії сафарі. Ініціативи з туризму на основі громад розширюють можливості місцевого населення, створюють дохід і сприяють почуттю власності та гордості. Вкрай важливо залучати громади до процесів прийняття рішень, надавати можливості для навчання місцевих гідів та персоналу та сприяти культурному обміну між туристами та жителями. Крім того, слід запровадити справедливі механізми розподілу доходів, щоб забезпечити пряму вигоду місцевих громад від туристичної діяльності.

Ефективні маркетингові та рекламні стратегії необхідні для залучення туристів до місць африканського сафарі. Співпраця між урядами, туристичними радами та зацікавленими сторонами приватного сектора має вирішальне значення для розробки переконливих маркетингових кампаній, які висвітлюють природні чудеса, дику природу та культурну спадщину Африки. Це може включати використання різних платформ, таких як соціальні мережі, туристичні веб-сайти та туристичні виставки, щоб продемонструвати унікальні враження та захоплюючі краєвиди, доступні під час сафарі. Співпраця з міжнародними турагентами та туроператорами також може допомогти охопити ширшу аудиторію та збільшити кількість відвідувачів.

Розвиток індустрії сафарі в Африці вимагає пильної уваги до різних передумов. Розвиток інфраструктури, заходи щодо збереження дикої природи, залучення громади та ефективні маркетингові стратегії є ключовими

компонентами, які сприяють успіху та стабільності галузі. Виконавши ці передумови, Африка може розкрити величезний економічний та екологічний потенціал своєї індустрії сафарі, одночасно сприяючи збереженню та приносячи користь місцевим громадам.

2.2. Сучасний стан індустрії сафарі в Африканському регіоні

Індустрія сафарі в Африці історично вносила значний внесок у розвиток туризму та економічного розвитку всього континенту. Африканські країни відомі своєю багатю дикою природою, різноманітними екосистемами та культовими місцями для сафарі, що приваблює туристів з усього світу. Ось кілька ключових моментів щодо стану індустрії сафарі в Африці:

Кілька країн Африки добре відомі своїм досвідом сафарі. До них відносяться Південна Африка, Кенія, Танзанія, Ботсвана, Намібія, Замбія та Зімбабве. Ці напрямки пропонують різноманітні можливості для спостереження за дикою природою, включно з мисливськими тваринами «Великої п'ятірки» (лев, леопард, слон, носоріг і капський буйвол), а також унікальні ландшафти та культурні враження.

Індустрія сафарі робить значний внесок в економіку багатьох африканських країн. Він надає можливості працевлаштування, генерує надходження в іноземній валюті та підтримує місцеві громади через бізнес, пов'язаний з туризмом. Сафарі-туризм часто має мультиплікаційний ефект, приносячи користь таким секторам, як транспорт, гостинність і ремесла.

Індустрія сафарі відіграє вирішальну роль у збереженні дикої природи. Доходи, отримані від туризму, допомагають фінансувати природоохоронні заходи, включно з ініціативами по боротьбі з браконьерством, захистом середовища проживання та природоохоронними проектами на основі громад. Багато операторів сафарі та будинків активно беруть участь у природоохоронних програмах і сталих практиках, щоб зберегти природне середовище та захистити зникаючі види.

Індустрія сафарі стикається з різними викликами та проблемами, які необхідно вирішити для її сталого розвитку. До них належать браконьєрство та торгівля дикими тваринами, деградація середовища існування, конфлікти між людьми та дикими тваринами, вплив зміни клімату та соціально-економічна нерівність. Забезпечення довгострокової життєздатності індустрії сафарі вимагає вирішення цих проблем шляхом ефективного управління, залучення громади та співпраці між зацікавленими сторонами.

Пандемія COVID-19 суттєво вплинула на світову індустрію туризму, зокрема сафарі в Африці. Обмеження на подорожі, карантинні заходи та проблеми зі здоров'ям призвели до зниження міжнародного та внутрішнього туризму. Багато операторів сафарі та пов'язані з ними підприємства зіткнулися з фінансовими труднощами через зменшення кількості бронювань і скасування. Однак, оскільки обмеження на поїздки послаблюються, а щеплення стають все більш масовими, є надія на поступове відновлення галузі.

Африка є континентом контрастних ландшафтів і має гарну природну основу для розвитку туризму. Але в результаті господарської діяльності людини природа континенту зазнала сильних змін, і деякі райони перетворилися на зони екологічного лиха. Для збереження природи та її раціонального використання, у тому числі й для розвитку туризму, уряди деяких африканських держав (Кенія, Танзанія, Уганда, ПАР, Намібія, Ботсвана) створюють систему національних парків. Серед африканських країн перше місце за кількістю національних парків належить Кенії, де вони займають 15% усієї території. У південній частині країни розташований найбільший площею національний парк Цаво. Світовою славою користується національний парк Серенгеті, розташований на території Танзанії. Такого величезного скупчення диких тварин не можна побачити більше ніде у світі: антилопи гну, зебри, леви, леопарди, гієни. Притулок у Серенгеті знайшли також слони, буйволи, жирафи, бегемоти, носороги, гепарди. Національний парк Нгоро-Нгоро розташований на висоті близько 2 000 м у кратері згаслого вулкана. Фауна його нагадує фауну Серенгеті [27].

У Південній Африці знаходиться національний парк Крюгер (ПАР), Калахарі-Хемсбок (Намібія), Центрально-Калахарський резерват (Ботсвана). У Західній Африці налічується 30 національних парків та 75 заповідників, де зберігаються характерні ландшафти – вологих вічнозелених та листопадних змінно-вологих лісів, саван. Декілька десятків національних парків діють у Північній Африці. Один із найвідоміших — Тазека в Марокко, де зберігаються ділянки вічнозелених дубів (зокрема коркового), ялівцю та ендемічна фауна. Значним туристським ресурсом є історичні та культурні пам'ятки, насамперед Північної Африки. Для європейців та американців традиційна культура місцевих народів така ж екзотична, як і африканська природа. Етнографічні особливості численних народів відкривають широкі перспективи у розвиток пізнавального туризму. І все ж таки Африка поступається багатьом районам світу за рівнем туристичних прибутків і розміром валютних надходжень від туризму.

До факторів, які ускладнюють розвиток туризму в регіоні, відносяться низький економічний рівень більшості африканських країн, слабо розвинута туристська інфраструктура і сухопутна транспортна мережа, відсутність розвинутого внутрішнього туризму, який «прокладає дорогу» міжнародному, наявність безлічі «гарячих точок», територіальних претензій проблем між країнами, що дестабілізує обстановку та знижує рівень безпеки у туризмі [24].

У деяких районах Африки на розвиток туризму негативно впливають такі природні особливості, як надмірна спека чи вологість повітря. Найбільш представлені на ринку міжнародного туризму країни Північної (Туніс, Марокко), Східної (Кенія) та Південної (ПАР, Зімбабве) Африки. Туніс та Марокко спеціалізуються на купально-пляжному, лікувально-оздоровчому та пізнавальному туризмі. У національних парках Східної Африки традиційно організуються сафари, на березі Індійського океану набули розвитку кліматичні курорти. ПАР має диференційовану структуру туризму: купально-пляжний, лікувально-оздоровчий, діловий, пізнавальний, освітній, мисливський туризм.

Інші країни Африки не мають ні природних ресурсів, ні коштів у розвитку курортної справи. Діловий туризм представлений у тих африканських країнах, що розвиваються успішно. Після прибуття з діловими цілями лідирують ПАР, Марокко. Високі темпи зростання ділового туризму показують Республіка Конго, Зімбабве та Ефіопія. Основу в'їзного туристичного потоку до Африки складають європейці, жителі США та Канади. Для європейських туристів важливим фактором вибору місця відпочинку на Африканському континенті є територіальна близькість та відносна дешевизна подорожей. Серед європейців найбільш численні туристи із ФРН та країн Скандинавії; їм значні природні контрасти між батьківщиною та районом відпочинку. Найчастіше перше місце в потоках, які приймає Африка, займають прибуття з колишніх метрополій: для Марокко, Алжиру та Тунісу — це Франція, для Демократичної Республіки Конго — Бельгія, для Кенії — Великобританія. Американці люблять «відкривати» нові туристичні напрямки, до того ж поїздка до Африки для них, хоч і далека, але через дешевий сервіс не дуже дорога поїздка. У більшості країн Африки за кількістю прибуття туристи зі США займають одне з головних місць. У багатьох країнах Африки велика питома вага прибуттів із сусідніх, споріднених з мови та релігії держав. Для Кенії – це Танзанія, для Марокко – Алжир, для Алжиру – Марокко [30].

Африка належить до молодого туристського регіону і відрізняється нині вищими темпами приросту туристських потоків, ніж у традиційних туристських регіонах. Найбільш представлені на ринку міжнародного туризму країни Північної (Туніс, Марокко), Східної (Кенія) та Південної (ПАР, Зімбабве) Африки.

У Південній Африці знаходиться національний парк Крюгер (ПАР), Калахарі-Хемсбок (Намібія), Центрально-Калахарський резерват (Ботсвана). У національних парках Східної Африки традиційно організуються сафари, на березі Індійського океану набули розвитку кліматичні курорти.

Східна Африка вважається другим найбільш відвідуваним регіоном континенту після середземноморської півночі. Серед туристичних щасливчиків Замбія, Зімбабве, Кенія, Мозамбік, Руанда, Танзанія, Уганда та перлини «острівного» туризму: Сейшели, Мадагаскар та Маврикій [27].

До факторів, які стримують розвиток туризму в Африці можна віднести такі: 1) низький економічний рівень більшості африканських країн; 2) слабо розвинена туристична інфраструктура та транспортна мережа; 3) нестабільне внутрішньополітичне становище низки країн континенту; 4) відсутність розвинутого внутрішнього туризму, що «прокладає дорогу» міжнародному; 5) уряди низки країн приділяють розвитку туризму недостатню увагу; 6) деякі райони континенту характеризуються несприятливими кліматичними умовами (сильна спека, суховії, тривалий період випадання рясних опадів). По розвитку фонду розміщення Африка значно поступається Європі та Північній Америці.

Найбільшого розвитку фонд розміщення досяг у країнах Північної Африки та ПАР, і темпи його зростання тут вищі, ніж в інших країнах континенту. Слабко розвинений транспорт. Найбільша густота мережі доріг із твердим покриттям у ПАР, Марокко, Тунісі, Сомалі. У ряді країн із сухим кліматом для туризму певною мірою може використовуватися частина ґрунтових доріг. Але в країнах, розташованих в екваторіальній зоні та прилеглих областях, використання доріг без твердого покриття у сезон дощів неможливе. Враховуючи, що з Європи багато туристів приїжджають на автомобілях та автобусах, уряди багатьох африканських країн звертають увагу на будівництво нових та вдосконалення наявних автошляхів [15].

Найпопулярнішим видом транспорту відвідувачі африканських держав - авіація. Десятки авіарейсів пов'язують Африканський континент із Європою, Америкою та іншими частинами світу.

Сезонність туризму тут залежить як від місцевих кліматичних умов, насамперед положення Африки в північній та південній півкулях, так і від загальносвітових тенденцій сезонності туризму. Основні туристські зони

Північної Африки перебувають у приморських частинах АРЕ, Алжиру, Тунісу та Марокко, тобто у субтропічній частині північної півкулі. Незважаючи на те, що максимум туристських відвідувань припадає на літні місяці, кількість прибуття туди досить значна і в зимові місяці. Алжир може приймати гостей 9 місяців на рік (найкращі місяці: березень травень та вересень листопад). Марокко країна цілорічного туризму, але й тут, хоча місцева зима для європейців краща, літо продовжує відігравати важливішу роль. У південних районах Тунісу сезон триває цілий рік, але в інших районах туристським сезоном можна вважати 8 місяців. Для маршрутного туризму цією зоною зручніше прохолодніші зимові місяці. Деяка розбіжність періодів комфортних за кліматичними умовами для туризму з місяцями найбільшого числа приїздів іноземних гостей пояснюється тим, що більшість відпусток в Європі надаються в літні місяці, а також традицією, що сформувалася.

На півдні континенту в ПАР, розташованій у субтропічній зоні та у зоні тропічних пасатів Південної Африки, кліматичні умови, що впливають на сезонність, інші. Тут головна особливість це протилежні північній півкулі пори року. Берегова смуга ПАР характеризується м'яким і рівним кліматом із річними амплітудами менше 10° З, але у глибині країни кількість опадів зменшується, а коливання температур зростають. Максимальний підйом туризму в ПАР посідає місцеве літо (з другої половини листопада по кінець лютого) і пізню осінь (квітень). Однак і взимку, особливо у липні серпні, сюди приїжджає безліч туристів. Літні «піки» туризму пояснюються тим, що любителі тепла їдуть у грудні – лютому у південну півкулю.

"Піки" квітня пов'язані з тим, що в цей час у ПАР стоїть чудова погода, а підвищений приїзд туристів у липні-серпні - з можливістю займатися лижним спортом у горах, де сніг лежить кілька зимових місяців, а також з припливом традиційних відпускників з Європи.

Країни Екваторіальної зони, яка простягається на південь і північ від екватора на 56° градусів, а на схід до Великих озер, з річним коливанням температур не більше 45° С і з двома дощовими сезонами, що послідовно

чергуються, і двома відносно сухими, а також країни зон екваторіальних мусонів. північної та південної півкуль, що мають вологий та сухий сезони, характеризуються збільшенням числа приїзду туристів у суху пору року.

Так у Нігерії туристичний сезон триває з жовтня до травня. Таким чином, завдяки своєму положенню у двох півкулях, Африка має широкі перспективи для розвитку туризму протягом усього року, чергуючи за місяцями прийому зарубіжних гостей, то одні, то інші країни. Тривалість перебування іноземних туристів у країнах Африки різна, але загалом характеризується досить великою тривалістю. Це пояснюється тим, що на континенті переважають мандрівники та курортники з віддалених держав, які розташовані в інших регіонах світу. Подолавши велику відстань, туристи зазвичай проводять в Африці не менше двох-трьох тижнів. Основна кількість туристів приїжджає до Африки із Західної Європи та Північної Америки. Найчастіше провідні місця в потоках, які приймає Африка, займають прибуття з колишніх метрополій: для Марокко, Алжиру і Тунісу це Франція, для Республіки Заїр Бельгія, для Кенії - Великобританія. У багатьох країнах Африки велика питома вага прибуття з сусідніх, споріднених з мови, релігії чи політичного устрою держав. Для Кенії це Танзанія, для Марокко – Алжир тощо.

Окрім туристів із США, які за кількістю прибуттям у більшості країн Африки займають одне з перших місць, значний приплив туристів із Німеччини та Скандинавських країн. Внутрішній туризм, як внутрішньодержавний, так і внутрішньоконтинентальний, і туризм африканців за межі континенту і прилеглих до нього островів розвинені слабо, що пояснюється, перш за все, низьким рівнем життя населення більшості країн цього району. У багатьох африканських країнах уряди з економічних міркувань обмежують виїзд громадян за кордон, встановлюючи суворі квоти [23].

2.3 Вплив індустрії сафарі на розвиток туризму в країнах Африки

Сафарі в Африці мають великий вплив на розвиток туризму в країнах Африки. Ці туристичні поїздки, що передбачають спостереження за дикими тваринами в природному середовищі, стали важливою галуззю туризму, яка приносить значний економічний прибуток та сприяє розвитку місцевих спільнот.

Один з основних позитивних аспектів впливу сафарі на розвиток туризму в Африці – це економічний внесок. Сафарі привертають велику кількість міжнародних туристів, які витрачають гроші на проживання, харчування, транспорт, екскурсії та сувеніри. Це стимулює економіку країн Африки, створює нові робочі місця для місцевого населення, сприяє розвитку малих і середніх підприємств, ресторанів, готелів, транспортних компаній та інших туристичних послуг. Туризм на основі сафарі також може сприяти збільшенню податкових надходжень до бюджетів країн, що може бути використано на покращення інфраструктури, освіти, охорони навколишнього середовища та інших сфер громадського життя [30].

Значний економічний вплив сафарі може також сприяти збереженню природи та охороні дикої природи в країнах Африки. Усвідомлення того, що дикі тварини та їх середовище є цінними ресурсами для туристичного бізнесу, може стимулювати зацікавленість в їх збереженні та охороні. Більше туристів може сприяти більшому фінансуванню охоронних заходів, таких як запровадження національних парків, охоронних резерватів, програм по відновленню природи та боротьбі з браконьєрством. Це може допомогти зберегти природні резервати, збільшити чисельність диких тварин та забезпечити сталість екосистем.

Крім економічного внеску, сафарі також мають соціокультурний вплив на розвиток туризму в країнах Африки. Вони сприяють збереженню культур та традицій місцевих народів, які відіграють важливу роль в туристичному продукті сафарі. Місцеві народи можуть виконувати роль гідів, рейнджерів,

перекладачів, керівників екскурсій та інших ролей у сафарі, що дозволяє їм заробляти на життя та підтримувати свою культуру та спадщину. Розвиток сафарі може сприяти взаємодії між туристами та місцевими спільнотами, сприяти збереженню та презентації місцевої культури, створенню робочих місць, підтримці традиційних ремесел та інших культурних практик. Проекти екотуризму та відповідального туризму можуть включати у себе взаємодію з місцевими спільнотами та включення їх у процес прийняття рішень, розподіл користей та сприяння сталому розвитку.

Соціальна відповідальність також відіграє важливу роль в розвитку сафарі в Африці. Забезпечення відповідних умов праці, захист прав місцевих спільнот та корінних народів, уникнення експлуатації та дискримінації, врахування гендерної рівності та сприяння соціальному розвитку є важливими аспектами розвитку сафарі в Африці. Туризм може впливати на соціальний розвиток місцевих спільнот, створюючи робочі місця, сприяючи розвитку малих і середніх підприємств, покращенню доступу до освіти та охорони здоров'я, та сприяючи розвитку місцевої інфраструктури, такої як дороги, водопостачання, електроенергія та інше. Це може допомогти в зменшенні бідності та сприяти підвищенню якості життя місцевих спільнот.

Ще одним важливим аспектом впливу сафарі на розвиток туризму в Африці є збереження дикої природи та дикої фауни. Спостереження за дикими тваринами в їх природному середовищі може сприяти збільшенню обізнаності та зацікавленості туристів щодо охорони природи, біорізноманіття та екологічної стабільності. Сафарі компанії можуть виконувати роль захисників природи, допомагати в охороні національних парків та заповідників, відстоювати права тварин, боротися з браконьєрством та незаконним полюванням. Це може сприяти збереженню дикої фауни та їх природніх місць мешкання, що має важливе значення для екосистем, біорізноманіття та наукових досліджень.

Окрім екологічного впливу, сафарі також можуть мати соціоекономічні переваги для місцевих співтовариств. Розвиток сафарі в країнах Африки може

створювати нові робочі місця для місцевого населення, зменшувати безробіття та бідність, сприяти розвитку місцевих господарств, ринків та підприємств. Заробіток на туризмі може бути важливим джерелом доходу для місцевих співтовариств, особливо в селах та регіонах, де можуть бути обмежені інші можливості заробітку. Це може сприяти покращенню життєвого рівня місцевого населення, забезпечувати доступ до освіти, охорони здоров'я та інших соціальних послуг. Створення інфраструктури для сафарі, такої як готелі, ресторани, транспортні засоби та інші послуги, може створити нові можливості підприємництва та підтримувати розвиток малого та середнього бізнесу в регіонах, де він може бути дуже важливим для економіки [9].

Також варто відзначити, що сафарі можуть сприяти розвитку наукових досліджень та навчання. Багато сафарі компаній співпрацюють з науковими організаціями, університетами та дослідницькими центрами, дозволяючи вченим проводити дослідження на місцях та збирати дані про дикі тварини, їх поведінку, екологію та інші аспекти природи [3].

Це може допомогти в розширенні наукових знань про багатомільйонну різноманітність африканської фауни, сприяти розумінню взаємодії між різними видами, вивченню їх екології, міграційних маршрутів та інших аспектів природи, що може мати важливе значення для наукових досліджень та консервації. Крім того, сафарі можуть бути важливим джерелом навчання та освіти для туристів, допомагаючи розповідати про природу, тварин та екосистеми, а також про проблеми, з якими вони стикаються, такі як зміна клімату, знищення середовища мешкання тварин, вимирання видів та інші екологічні питання. Це може підвищити екологічну свідомість та відповідальність туристів, сприяти сталому туризму та забезпечувати довгострокові переваги для природи та місцевих співтовариств.

Однак, впровадження сафарі також може виникати виклики та проблеми, особливо пов'язані з екологічною стійкістю, культурним взаємодією, соціальною відповідальністю та забезпеченням збалансованого розвитку.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ САФАРІ В КРАЇНАХ АФРИКИ

3.1 Виклики та обмеження індустрії сафарі в країнах Африки

У сучасному світі індустрія сафарі в Африці стикається з рядом викликів та обмежень, які впливають на її функціонування. Декілька ключових викликів та обмежень, що впливають на цю галузь, включають забезпечення екологічної стійкості, взаємодії з місцевими спільнотами, збалансованого розвитку та захисту диких тварин [24].

Один з головних викликів, з яким стикається індустрія сафарі в Африці, – це забезпечення екологічної стійкості. Постійний приріст числа відвідувачів може призвести до надмірної туристичної навантаженості на природні резервати та парки, що може негативно впливати на середовище. Збільшена активність туристів може призвести до забруднення водойм, знищення рослинності, відмови від міграційних маршрутів тварин і порушення екосистемних рівноваг. Крім того, транспортні засоби, використовувані на сафарі, такі як автомобілі та літаки, також можуть викликати забруднення повітря та шумове забруднення.

Ще одним викликом є взаємодія з місцевими спільнотами. Багато сафарі-парків розташовані на землях, що належать місцевим спільнотам, які мають власні права на землю та ресурси. Недостатнє залучення місцевих спільнот до процесів планування та управління туристичною діяльністю може викликати конфлікти та напруження між місцевим населенням та операторами сафарі. Нерідко місцеві спільноти можуть відчувати, що вони не отримують справедливої частки від прибутків, згенерованих туризмом, та не мають контролю над власними землями та ресурсами. Це може призводити до втрати довіри, незадоволення та неприйняття з боку місцевих спільнот, що загрожує сталості та довгостроковому існуванню індустрії сафарі [17].

Також індустрія сафарі в Африці стикається з викликом забезпечення збалансованого розвитку. Часто туристичні активності можуть бути

концентровані в певних районах, залишаючи інші менш розвинуті регіони без вигод від туризму. Це може призводити до виникнення нерівності в економічному розвитку, соціальному напруженню та нерівності між різними регіонами. Забезпечення збалансованого розвитку, включаючи розподіл економічних користей від туризму, в усіх регіонах, може бути важливим аспектом сталого розвитку індустрії сафарі.

Додатковим викликом є захист дикої тварини. Африка славиться своїм різноманіттям дикої фауни, такої як слони, леви, жирафи, носороги та інші види. Проте, брак належного контролю та регулювання може призводити до незаконного полювання, незаконної торгівлі дикими тваринами та втрати природного середовища для диких видів. Також можуть виникати конфлікти між дикою твариною та людьми, наприклад, коли дикий звір забирає в рожі, що призводить до знищення сільськогосподарських культур та впливу на засоби існування місцевих спільнот. Охорона дикої природи та біорізноманіття є критичним аспектом сталого розвитку індустрії сафарі, і вимагає ефективних заходів контролю, регулювання та співпраці між владою, операторами сафарі, місцевими спільнотами та охоронними організаціями.

Одним із викликів також є екологічний вплив туризму на природні ресурси та середовище. Індустрія сафарі може впливати на водні ресурси, ґрунти, повітря та природні екосистеми. Надмірна експлуатація природних ресурсів, неправильне сміттєзвалище, забруднення повітря від транспорту та інші антропогенні діяльності можуть мати негативний вплив на довкілля та забезпечення сталості біорізноманіття в регіонах сафарі. Забезпечення екологічної сталості, включаючи ефективне використання ресурсів, управління відходами та захист природних екосистем, є важливим аспектом розвитку сталої індустрії сафарі [13].

Популярність соціальних медіа та масової комунікації також може вплинути на індустрію сафарі в Африці. Соціальні медіа можуть використовуватись для просування туристичних маршрутів, привертання уваги та залучення туристів. Однак, вони також можуть створювати несвідому

конкуренцію між різними операторами, викликати перевантаження в певних районах сафарі, та сприяти неузгодженому розподілу туристичного потоку. Це може мати негативний вплив на сталість довкілля та природних ресурсів, збільшувати витрати на управління та контроль над туристичними масовими заходами та викликати конфлікти між місцевими спільнотами та операторами сафарі.

Культурні виклики та обмеження також можуть вплинути на індустрію сафарі в Африці. Культурні аспекти, такі як традиції, вірування, релігія та мови місцевих спільнот, можуть бути порушені або недостатньо враховані в туристичній діяльності. Неконтрольований туризм може впливати на культурну цілісність та автентичність місцевих спільнот, призводити до втрати традиційних знань та навичок, сприяти культурній асиміляції та втраті ідентичності. Забезпечення культурної взаємодії, поваги до місцевої культури та врахування культурних аспектів в туристичній діяльності є важливим аспектом сталого розвитку індустрії сафарі.

Одним із викликів є також етичний аспект індустрії сафарі, зокрема стосовно взаємодії з дикими тваринами. Дика природа має бути поважена та захищена, і туристична діяльність повинна враховувати потреби та добробут дикої тварини. Однак, деякі практики сафарі, такі як кормлення тварин, контакт з дикими тваринами або використання тварин у розвагах, можуть бути етично неприйнятними та негативно впливати на екологічну та етичну стійкість індустрії сафарі. Забезпечення відповідних етичних стандартів та практик, таких як дотримання правил дистанції до диких тварин, заборона кормлення тварин, використання лише ліцензованих та екологічно відповідних операторів сафарі, можуть допомогти забезпечити етичну діяльність в галузі сафарі та збереження диких тварин.

Додатковим викликом для індустрії сафарі в Африці є підтримка місцевих спільнот та національних парків. Часто туристичні потоки протікають через території місцевих спільнот, і важливо забезпечити справедливий розподіл користей від туризму, зокрема забезпечення робочих

місць, підтримки культурних та соціальних програм, внеску до розвитку місцевої економіки та сприяння збереженню традиційного способу життя місцевих спільнот. Також важливо сприяти співпраці та партнерству між операторами сафарі та національними парками, щоб забезпечити ефективне управління та збереження природних резерватів.

Іншим викликом є забезпечення сталого використання ресурсів в індустрії сафарі, таких як вода, енергія та інші ресурси. Туристичні кемпінги, лодки та інші інфраструктурні об'єкти потребують значних ресурсів для своєї роботи, і важливо забезпечити їх стале використання, зменшення відходів, енергоефективність та використання відновлюваних джерел енергії. З розвитком індустрії сафарі в Африці відбувалась поступова зміна підходів до використання ресурсів та сталого виробництва. Перші сафарі в Африці відбувалися в далекому минулому, коли мисливці та дослідники вирушали в дикі природні місця з метою досліджень та полювання. З часом, цей підхід змінився на більш еко туристичний, з фокусом на збереженні диких тварин та їх середовища, а також на сприянні місцевим спільнотам та національним паркам.

В середині 20-го століття індустрія сафарі почала зароджуватися як окремий сегмент туристичного ринку. Перші туристичні кемпінги та лодки з'явилися в національних парках та природних резерватах Африки, де туристи могли спостерігати дикі тварини в їх природному середовищі. З поширенням автомобільного транспорту та розвитком туристичних інфраструктурних об'єктів, таких як готелі, кемпінги, ресторани та інші, індустрія сафарі стала все популярнішою серед туристів з різних країн світу [27].

Проте, разом зі зростанням популярності індустрії сафарі виникли й виклики. Один з головних викликів - це збереження дикої природи та її біорізноманіття. З великим потоком туристів, транспортними засобами та інфраструктурою, може відбуватися дестабілізація екосистем та перешкоджати природним процесам. Для забезпечення екологічної стійкості індустрії сафарі необхідна вживати ряд заходів, таких як обмеження кількості

туристів, регулювання маршрутів, дотримання правил поведінки в природному середовищі, впровадження екологічно чистих технологій та енергоефективних рішень.

Ще одним викликом для індустрії сафарі є вплив на місцеві спільноти та культуру. Багато регіонів Африки, де розташовані національні парки та природні резервати, є домівками місцевих етнічних груп. Розвиток туризму може мати вплив на традиційний спосіб життя місцевих жителів, на їхні землі та ресурси. Тому важливо забезпечити залучення місцевих спільнот до розвитку індустрії сафарі, забезпечити їм справедливий розподіл прибутків від туризму, підтримувати традиційні культурні цінності та забезпечити захист прав місцевих жителів.

Ще одним важливим викликом для індустрії сафарі є сталість використання ресурсів та енергоефективність. Туристичні кемпінги, лодки та інші інфраструктурні об'єкти потребують значних ресурсів для своєї роботи, таких як вода, електроенергія, паливо та інші. Забезпечення сталого використання цих ресурсів, зменшення відходів, використання відновлюваних джерел енергії та енергоефективних рішень є важливим аспектом сталого розвитку індустрії сафарі.

Крім того, індустрія сафарі також стикається з викликами в управлінні та регулюванні. Різні країни Африки мають різні правила та норми, що стосуються туризму, включаючи ліцензування, заборони на полювання, охорону тварин та рослин, контроль над відвідуванням природних територій та інші аспекти. Недостатнє управління та регулювання може призвести до незаконного полювання, знищення природних резерватів, порушення прав місцевих жителів та інших проблем.

Ще одним викликом є конфлікти між захистом природи та розвитком туризму. З одного боку, індустрія сафарі може сприяти збереженню диких тварин та природних резерватів, забезпечуючи фінансову підтримку для їх охорони та свідоме ставлення туристів до природи. З іншого боку, збільшення туризму може призвести до збільшення тиску на природне середовище,

зокрема на водні ресурси, розмноження диких тварин та їхні середовища існування.

Обмеження інфраструктури та послуг також може вплинути на розвиток індустрії сафарі. У деяких віддалених регіонах Африки, де розташовані національні парки та природні резервати, може бути складно забезпечити доступ до води, енергії, комунікацій, медичних послуг та іншої необхідної інфраструктури для туристів. Це може обмежити розвиток туризму та вимагати спеціальних рішень для забезпечення комфортного перебування туристів та забезпечення їхньої безпеки.

Отримання дозволів на роботу та візовий режим також можуть бути викликом для індустрії сафарі в Африці. У багатьох країнах Африки, туристична компанія, яка займається організацією сафарі, повинна отримати дозволи, ліцензії та відповідні документи від уряду та місцевих органів влади. Процес отримання таких дозволів може бути складним та вимагати багато часу та зусиль. Крім того, візовий режим також може бути викликом, оскільки різні країни мають різні правила та обмеження для в'їзду туристів з різних країн [30].

Культурні та соціальні обмеження також можуть впливати на індустрію сафарі в Африці. Місцеві культурні норми та вірування можуть вимагати особливого ставлення до диких тварин та природи, і туристичні компанії повинні враховувати ці аспекти в своїх програмах. Крім того, місцеві спільноти можуть мати власні правила та обмеження, які потрібно враховувати при розвитку туризму. Взаємодія з місцевими жителями, повага до їхньої культури та взаємодія з ними можуть бути викликом для туристичних компаній.

Одним зі складних аспектів індустрії сафарі в Африці є також етичні питання, пов'язані зі ставленням до диких тварин та природи. Зокрема, дебати щодо використання екзотичних тварин, таких як слони та леви, в розвагових програмах можуть викликати велику критику та обмеження з боку міжнародної спільноти та організацій з охорони тварин. Також виникають

питання про ефект екологічного сліду, і вплив на місцеве середовище. Наприклад, використання великої кількості транспорту, енергії та води для забезпечення потреб туристів може мати негативний вплив на довкілля та природні ресурси. Туристичні компанії повинні бути уважні до цих аспектів та розвивати сталі підходи до ведення своєї діяльності.

Ще одним викликом для індустрії сафарі в Африці є конкуренція та регуляторні обмеження. З ростом популярності сафарі як форми туризму, з'являється все більше туристичних компаній, які пропонують подібні послуги. Це може призводити до збільшення конкуренції на ринку та зниження цін на послуги, що може вплинути на прибутковість та життєздатність туристичних компаній. Крім того, регуляторні обмеження та законодавство, які стосуються дозволів, безпеки, охорони довкілля та прав місцевих спільнот, можуть вимагати великої уваги та витрат на дотримання вимог та встановлених стандартів.

Одним з викликів, з яким стикаються багато туристичних компаній, що працюють в індустрії сафарі в Африці, є також залежність від природних резерватів та національних парків. Ці резервати та парки забезпечують основну базу для проведення сафарі, проте вони контролюються державними органами, які можуть встановлювати правила та обмеження, включаючи кількість туристів, види діяльності, маршрути та час проведення сафарі. Це може вплинути на гнучкість та можливість туристичних компаній у виборі місць проведення сафарі та розробці нових продуктів та пропозицій. Додатково, відносини з місцевими владами, спільнотами та національними парками можуть вимагати складних взаємодій, дотримання культурних та соціальних норм, а також розробки спільних програм та ініціатив, що можуть забирати додаткові ресурси та зусилля від компаній, працюючих в цій галузі [23].

Ще одним викликом є забезпечення безпеки туристів під час сафарі. Африка має свої особливості, такі як дикий світ, хижа тварини та природні умови, які можуть бути викликом для безпеки туристів. Туристичні компанії

повинні вживати заходів для забезпечення безпеки туристів під час сафарі, включаючи належну підготовку та організацію екскурсій, надання необхідного обладнання та інформації про безпеку, а також взаємодію з місцевими владами та експертами з охорони довкілля для мінімізації ризиків.

Додатковим викликом є вплив змін клімату на природні резервати та національні парки в Африці. Зміни в кліматі, такі як засухи, повені та інші погодні явища, можуть мати вплив на багатомільйонний рух тварин, змінюючи їх міграційні маршрути та взаємодію з природним середовищем. Це може вплинути на можливості проведення сафарі, доступність тварин для спостереження та загрози для екосистем. Туристичні компанії мають вражати певний контроль над впливом своєї діяльності на довкілля та сприяти сталому управлінню природними резерватами та національними парками. Це може включати використання енергоефективних технологій, відновлюваних джерел енергії, використання екологічно чистих матеріалів, раціональне використання води та відходів, а також сприяння охороні біорізноманіття та збереженню природних резерватів.

Інший важливий аспект індустрії сафарі в Африці - це взаємодія з місцевими спільнотами та забезпечення відповідної соціальної взаємодії та економічних користей. Залучення місцевих спільнот до розвитку туризму може бути важливим фактором в забезпеченні сталості індустрії. Це може включати сприяння розумного використання природних ресурсів, забезпечення справедливої оплати та умов праці для місцевих працівників, сприяння розвитку місцевих підприємств, а також захист прав і культури місцевих спільнот [27].

Однак, також існують обмеження для розвитку індустрії сафарі в Африці. Одним з головних обмежень є брак доступу до фінансових ресурсів для розвитку та розширення туристичної інфраструктури. Багато туристичних компаній, особливо менших підприємств, можуть боротися зі збором необхідних фінансових коштів для вдосконалення своєї інфраструктури, вдосконалення послуг та розширення своїх продуктів.

Ще одним обмеженням можуть бути відсутні повноцінні правових рамок та регуляторного середовища для розвитку туризму. Відсутність чітких правил і політик може призвести до непередбачуваних наслідків, таких як недостатнє управління природними резерватами, неправомірна експлуатація земель та ресурсів, втрата культурної спадщини та прав місцевих спільнот.

Також, інфраструктура та послуги в окремих регіонах Африки можуть бути обмеженими, що може ставити виклики перед розвитком індустрії сафарі. Деякі регіони можуть бути віддаленими, важкодоступними, з недостатньою розвинутою інфраструктурою, такою як дороги, енергетичні мережі та інші зручності, що може ускладнювати розвиток індустрії сафарі та надання якісних послуг.

Політична та економічна нестабільність в деяких регіонах Африки також може бути викликом для розвитку індустрії сафарі. Політичні конфлікти, економічна нестабільність, корупція та інші подібні фактори можуть впливати на рівень довіри відносно безпеки та стабільності в деяких регіонах, що може відлякувати туристів та інвесторів [24].

3.2 Перспективи розвитку сафарі в Африканському регіоні

Африканський регіон може похвалитися унікальною та різноманітною дикою природою та природними ландшафтами, які можуть привабити туристів з усього світу. Значними природними туристичними ресурсами є флора, фауна і ландшафти області [1]. З розвитком сафарі туристи можуть відчувати хвилювання від спостереження за величними тваринами в їхньому природному середовищі існування, такими як леви, слони та жирафи, а також досліджувати приголомшливі ландшафти, які може запропонувати Африка. Розвиток інфраструктури для підтримки сафарі, такої як лоджі та кемпінги, може забезпечити комфортний і безпечний спосіб для туристів відчувати красу африканського регіону.

Незважаючи на невикористаний потенціал для розвитку туризму в африканському регіоні, багато територій залишаються недостатньо освоєними та недоступними для туристів. Однак за належних інвестицій та розвитку ці території можуть стати популярними туристичними напрямками.

Збереження природи та екосистем є критично важливим аспектом розвитку сафарі в африканському регіоні. Важливо збалансувати туризм і зусилля по збереженню, щоб забезпечити розвиток сафарі-туризму не за рахунок довкілля. Розвиток туризму має здійснюватися у сталій спосіб, що враховує довгостроковий вплив на екосистему. Цілі сталого розвитку Генеральної Асамблеї ООН підкреслюють необхідність сприяння сталому туризму, який захищає навколишнє середовище та підтримує місцеві громади [10]. Тому вкрай важливо розвивати сафарі, які не тільки приваблюють туристів, але й захищають природне середовище.

Впровадження екологічних практик є ще одним важливим аспектом розвитку сафарі. Практики сталого туризму спрямовані на мінімізацію негативного впливу туризму на навколишнє середовище та максимізацію переваг для місцевих громад. Урядова стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року робить наголос на систематичному покращенні якості курортної інфраструктури та просуванні практик сталого туризму [8]. Використання відновлюваних джерел енергії, управління відходами та збереження води є одними з практик сталого розвитку, які можуть бути реалізовані в розвитку сафарі [12]. Застосовуючи стійкі практики, розвиток сафарі може сприяти збереженню природного середовища та сприяти сталому економічному зростанню.

Захист видів, що знаходяться під загрозою зникнення, є ще одним важливим аспектом розвитку сафарі. Сафарі пропонують туристам можливість побачити та оцінити дику природу в її природному середовищі існування. Однак зростання туризму також може становити загрозу для дикої природи, особливо видів, що знаходяться під загрозою зникнення. Тому дуже важливо розвивати сафарі, які надають пріоритет захисту видів, що

знаходяться під загрозою зникнення. Цього можна досягти шляхом впровадження суворих правил і вказівок для операторів сафарі, створення охоронюваних територій та громадських ініціатив щодо збереження. Захищаючи зникаючі види, розвиток сафарі може сприяти збереженню біорізноманіття та просуванню сталого туризму.

Розвиток сафарі в африканському регіоні вимагає значних інвестицій в інфраструктуру для підтримки зростаючого потоку туристів. Важливою сферою, яка потребує уваги, є покращення доріг і транспортних мереж. Погані умови доріг і невідповідна транспортна система можуть перешкоджати розвитку туризму в регіоні. Інвестиції в розвиток доріг і транспортної інфраструктури не тільки полегшать пересування туристів, але й нададуть можливість місцевому населенню отримати доступ до основних послуг і товарів [12]. Тому уряди та приватні інвестори повинні надати пріоритет розвитку транспортних мереж, щоб підтримувати розвиток індустрії сафарі.

Розвиток житлових приміщень і об'єктів — ще одна важлива сфера, яка потребує уваги для підтримки розвитку індустрії сафарі. Туристам потрібне комфортне та безпечне житло, таке як будиночки, кемпінги та готелі, щоб зупинитися під час сафарі-експедицій. Розбудова таких об'єктів вимагатиме значних інвестицій в інфраструктуру, таку як електроенергія, вода та системи управління відходами [14]. Уряди та приватні інвестори повинні співпрацювати, щоб розвивати та підтримувати такі об'єкти, що не лише підтримуватиме розвиток індустрії сафарі, але й створюватиме можливості для працевлаштування місцевого населення.

Забезпечення доступу до чистої води та санітарії також має вирішальне значення для підтримки розвитку сафарі в африканському регіоні. Туристи потребують доступу до чистої води та санітарних умов під час сафарі. Уряди та приватні інвестори повинні інвестувати в розвиток систем водопостачання та каналізації для підтримки індустрії сафарі, що розвивається [12]. Крім того, розвиток таких об'єктів має здійснюватися у сталий спосіб, який гарантує збереження навколишнього середовища та місцевих громад [11]. Розвиваючи

стійку інфраструктуру, індустрія сафарі може сприяти сталому розвитку регіону, забезпечуючи туристам незабутні враження [11].

Одним із ключових факторів покращення розвитку сафарі в африканському регіоні є якість обслуговування туристів. Надання професійних та досвідчених гідів має важливе значення для того, щоб туристи мали повноцінний та навчальний досвід. Гіди повинні добре знати місцеву флору і фауну, а також культурну історію регіону. Це дозволить їм надавати вичерпну інформацію туристам і гарантувати, що вони отримають незабутні та збагачуючі враження.

Забезпечення безпеки та безпеки для туристів також має вирішальне значення для підвищення якості обслуговування в розвитку сафарі. Урядам африканських країн слід працювати над встановленням ефективних заходів безпеки, щоб захистити туристів від потенційних загроз, таких як напади на диких тварин, крадіжки та інші форми насильства. Це допоможе зміцнити довіру та впевненість у регіоні як безпечному та захищеному місці для туристів [12].

На додаток до надання досвідчених гідів і забезпечення безпеки, пропозиція високоякісного розміщення та зручностей також є важливою для покращення якості обслуговування в розвитку сафарі. Африканський регіон повинен працювати над покращенням інфраструктури розміщення та зручностей, таких як будиночки та табори, щоб задовольнити потреби та очікування туристів. Це допоможе залучити більше туристів до регіону та покращити їхній загальний досвід [1]. Зосередившись на цих ключових сферах, африканський регіон може підвищити якість послуг у розвитку сафарі, що в кінцевому підсумку сприятиме зростанню індустрії туризму та збереженню природи та екосистем [14].

Розвиток сафарі в африканському регіоні може мати значні економічні вигоди, включаючи створення робочих місць та економічне зростання. Оскільки туризм є трудомісткою галуззю, розвиток сафарі може створити робочі місця для місцевих громад, знизивши рівень безробіття та підвищивши

рівень життя людей [15]. Крім того, туризм може сприяти зростанню інших галузей, які обслуговують індустрію туризму, таких як транспорт і гостинність. Стратегія розвитку туризму та курортів, схвалена українським урядом у 2017 році, підкреслює важливість туризму для створення нових робочих місць та підтримки економічного зростання [12]. Таким чином, розвиток сафарі в африканському регіоні може сприяти економічному розвитку місцевих громад і регіону в цілому.

Розвиток сафарі також може підтримати місцеві громади, надаючи їм можливість брати участь у туристичній індустрії. Створення об'єктів туристичної інфраструктури, таких як лоджі та кемпінги, може приносити дохід місцевим громадам через надання товарів і послуг [11]. Крім того, залучення місцевих громад до розвитку сафарі може сприяти культурному обміну та надати туристам більш автентичний досвід. Стратегія розвитку туризму та курортів наголошує на важливості залучення місцевих громад до розвитку туризму та забезпечення їх участі в економічних вигодах від туризму [12]. Тому розвиток сафарі може підтримати місцеві громади та сприяти їх економічному та соціальному розвитку.

Розвиток сафарі в африканському регіоні може залучити іноземні інвестиції та доходи. Туризм має широкі можливості для залучення іноземної валюти та різних видів інвестицій, у тому числі прямих іноземних [15]. Цілі сталого розвитку Генеральної Асамблеї ООН визнають важливість туризму в отриманні валютних надходжень і підтримці економічного зростання [11]. У Стратегії розвитку туризму та курортів також наголошується на важливості залучення іноземних інвестицій та сприяння міжнародній співпраці у розвитку туризму [12]. Тому розвиток сафарі може залучати іноземні інвестиції та приносити дохід африканському регіону, сприяючи його економічному зростанню та розвитку.

Зростаючий інтерес блогерів і впливових осіб до сафарі-подорожей є ключовим фактором сприяє зростанню сафарі-туризму. У соціальних мережах є багато туристичних блогерів і впливових людей із великою базою

підписників. Ці люди публікують свої подорожі на платформах соціальних мереж. Зростаюча перевага людей до унікальних та екзотичних відпусток, зростання витрат середнього та вищого середнього класу, а також зростаючий вплив соціальних медіа на туристичну індустрію є основними факторами, які стимулюють зростання протягом прогнозованого періоду.

Таблиця 3.1

Обсяг ринку сафарі

Рік	Обсяг ринку сафарі-туризму (млрд. доларів США)
2022	33,37
2023	35,22 (прогноз)
2024	37,16 (прогноз)
2025	39,20 (прогноз)
2026	41,35 (прогноз)
2027	43,62 (прогноз)
2028	46,01 (прогноз)
2029	48,54 (прогноз)
2030	51,21 (прогноз)

Ці дані відображають зростання обсягу світового ринку сафарі-туризму на 5,6% у середньому щороку протягом прогнозованого періоду (з 2023 по 2030 рік). Зростаючий інтерес блогерів і впливових осіб, зростання витрат середнього та вищого середнього класу, а також вплив соціальних медіа є факторами, які сприяють зростанню сафарі-туризму.[31]

Сегмент прямого бронювання домінував на ринку сафарі-туризму та становив частку доходу понад 63% у 2022 році. Завдяки прогресу технологій, як-от сканери карток і мобільні платежі, пошук із розпізнаванням голосу та штучний інтелект (AI), а також доступність онлайн платформи бронювання, все більше мандрівників вирішують бронювати сафарі безпосередньо в лоджах, кемпінгах або туроператорах. Відповідно до огляду індустрії

пригодницьких подорожей за 2022 рік, проведеного Асоціацією торгівлі пригодницькими подорожами (АТТА), у всьому світі приблизно 62% бронювань здійснюється безпосередньо у постачальника послуг.

Очікується, що в режимі бронювання на торговому майданчику CAGR становитиме близько 7,1% протягом прогнозованого періоду. Цей режим надає мандрівникам зручну та доступну платформу для пошуку, порівняння та бронювання сафарі. Платформи бронювання Marketplace зазвичай пропонують послуги підтримки клієнтів, зокрема допомогу з бронюванням, зміною маршруту та вирішення проблем або питань до, під час або після сафарі. SafariBookings, наприклад, є авторитетним онлайн-ринком для організації африканських сафарі. Це дозволяє користувачам порівнювати варіанти сафарі від туристичних операторів з високим рейтингом, надаючи надійну допомогу протягом усього процесу.[31]

3.3. Розробка туру сафарі в Намібію

"Намібійська пригода: Сафарі тур на 5 днів"

1 день. Прибуття в Віндгук

12:00 – Прибуття в аеропорт Віндгука, столиці Намібії. Трансфер до готелю Trans Kalahari Inn та реєстрація.

Trans Kalahari Inn - це чудовий готель, розташований у серці Калахарі, прекрасній пустелі, що охоплює частину Південної Африки, Ботсвани та Намібії. Цей готель є ідеальним вибором для туристів, які прагнуть насолодитися унікальною природою Калахарі та отримати незабутні враження від пустельного ландшафту.

Trans Kalahari Inn пропонує комфортабельні та стильні номери, що забезпечують гостям затишок та відпочинок після довгого дня дослідження пустелі. Усі номери оснащені сучасними зручностями, такими як кондиціонер, телевізор, безкоштовний Wi-Fi та приватна ванна кімната з усіма необхідними зручностями.

Готель також має ресторан, де гості можуть смакувати страви місцевої та міжнародної кухні. Сніданок, обід та вечерю можна замовити у форматі шведського столу або à la carte. Кухня готелю Trans Kalahari Inn відома своєю якістю і свіжістю інгредієнтів, а обслуговування завжди відмінне.

Окрім того, готель пропонує різноманітні розважальні можливості для своїх гостей. Ви можете відвідати басейн, де освіжитися та розслабитися, або скористатися спортивними обладнаннями, щоб трохи попрацювати над фізичною формою. Також доступні екскурсії по пустелі та сафарі, під час яких ви зможете побачити велику різноманітність диких тварин та природних пейзажів.

Trans Kalahari Inn - це також відмінне місце для організації конференцій, зустрічей та подій. Готель має сучасні конференц-зали з усіма необхідними зручностями, які забезпечать успішну проведення заходу.

Загалом, Trans Kalahari Inn - це чудове місце для проживання, де ви зможете насолодитися гостинністю пустелі Калахарі та отримати незабутні враження від природи та культури цього унікального регіону.

14:00 – Вільний час для відпочинку або власних екскурсій.

2 день. Етоша

10:00 – Сніданок в готелі.

13:20 – Після сніданку відправлення до національного парку Етоша.

Сафарі-екскурсія на відкритому автомобілі.

Етоша природний заповідник – це захоплюючий природний резерват, розташований на північному заході Намібії. Займаючи площу близько 22,270 квадратних кілометрів, він є одним з найбільших заповідників Африки і володіє неперевершеною красою та багатством дикої природи.

Головною особливістю Етоша є його велика солончакова водопойна депресія, яка приваблює велику кількість диких тварин. Цей унікальний екосистема забезпечує воду для різноманітних видів тварин, що живуть у заповіднику, зокрема слонів, левів, жирафів, зебр, гну, спільних протей та багатьох інших. Заповідник також є домом для понад 340 видів птахів, зокрема рідкісних та ендемічних.

Етоша природний заповідник – це справжній рай для природолюбівців та фотографів. Тут ви зможете насолодитися дикою природою, розмаїттям тваринного світу та незабутніми пригодами в серці Африки.

16:00 – Повернення до готелю

3 день. Дамараленд

10:00 – Сніданок в готелі.

11:30 – Після сніданку вирушення до регіону Дамараленд.

Дамараленд – це регіон, розташований на півдні Намібії, вздовж границі з Ботсваною. Цей район, названий на честь місцевого народу дамара, відомий

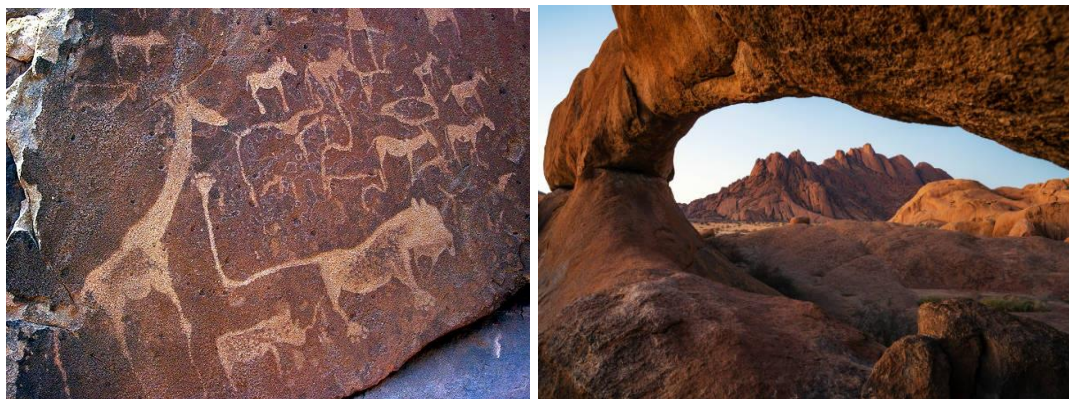
своєю вражаючою природою, багатством культурного спадку та незабутніми пригодами.

Природа Дамараленду вражає своєю розмаїтістю і прекрасними пейзажами. Тут ви знайдете величезні плато, глибокі каньйони, великі гірські масиви та чарівні пустелі. Один з найвідоміших природних об'єктів регіону - це Каньйон Кулінгс, який є одним з найбільших каньйонів в світі і має захоплюючі видовища.

Дамараленд також багата культурою і традиціями місцевих народів, зокрема дамара та гереро. Ви маєте можливість дослідити та познайомитися з цими народами, спостерігати їхні танці, музику та ремесла, а також дізнатися багато цікавого про їхню історію та спосіб життя.

Відвідування Дамараленду – це незабутнє пригода, яка дає можливість зануритися в природу, дослідити культурне багатство та насолодитися спокоєм і красою цього витонченого регіону Намібії.

13:00 – Відвідування каньйону Твіфелфонтейн та інших природних красот цього регіону.

16:00 – Повернення до готелю та відпочинок.

4 день. Свакопмунд

10:00 – Сніданок в готелі.

11:30 – Після сніданку відправлення до міста Свакопмунд, що розташоване на узбережжі Атлантичного океану.

Свакопмунд – це мальовниче прибережне місто, розташоване на північному узбережжі Намібії, біля Атлантичного океану. Це одне з найпопулярніших туристичних напрямків в країні, завдяки своїй красі, різноманітним розвагам і вражаючій природі.

Свакопмунд – це місце, де природа зустрічається з морем, а діяльність і відпочинок ніколи не закінчуються. Це чудове місце для відпочинку, розваг і дослідження багатства природи Намібії.

12:20 – Відвідування заповідника Наміб-Науклуфт та дюн Соссусфлей.

Наміб-Науклуфт – це великий національний парк, розташований у центральній частині Намібії, і відомий своїми вражаючими пустельними ландшафтами та неперевершеними дюнами. Одна з найвідоміших дюнів у парку – це Соссусфлей, що стала символом Намібії і однією з найвищих піскових дюн у світі.

Дюни Соссусфлей – це захоплююче природне явище, що привертає увагу мандрівників та фотографів з усього світу. Їхні розміри можуть досягати кількох сотень метрів, а їхні червонуваті відтінки у поєднанні з ясным синім небом створюють незабутні пейзажі. Один з найкращих часів для спостереження дюн Соссусфлей - ранкова або вечірня година, коли сонце низько стоїть на небі і створює фантастичні гри світла та тіні.

В районі Наміб-Науклуфт і дюн Соссусфлей є також інші цікаві природні об'єкти, які варто відвідати. Один з них – солоні озера, оточені високими дюнами, іноді називають "мертвими деревами". Ці загадкові озера створюють враження затонулого міста і є одними з найфотографованіших місць в Намібії.

Подорожуючи Наміб-Науклуфт і дюнами Соссусфлей, ви також зможете спостерігати різноманітну флору та фауну, які пристосувалися до життя в пустелі. Ви побачите рідкісні рослини, такі як дюнні алое та протеї, а також можливо зустрінете дикі тварини, включаючи страусів, зебр та гієн.

15:00 – Обід в ресторані з видом на океан.

15:40 – Трансфер до готелю. Вільний час.

5 день. Повернення

11:00 – Сніданок в готелі

13:00 – Вільний час, який можна витратити на додаткові екскурсії.

18:00 – Відбір до аеропорту.

19:00 – Відліт додому з незабутніми враженнями від подорожі.

ВИСНОВКИ

Отже, у ході написання нашої дипломної роботи було досліджено вплив індустрії сафарі на розвиток туризму в Африці, що є одним з перспективних туристичних регіонів світу.

За час написання дипломної роботи було досліджено ряд завдань, а саме:

1. розкрита сутність поняття про індустрію сафарі
2. досліджена історія формування індустрії сафарі
3. вивчені передумови розвитку індустрії сафарі в Африці;
4. досліджений сучасний стан індустрії сафарі в Африканському регіоні
5. проаналізовані впливи сафарі на розвиток туризму в країнах Африки;
6. визначені перспективи та виклики розвитку сафарі в Африканському регіоні;
7. створений сафарі-тур до Намібії.

Загалом індустрія сафарі в Африці має багатий історичний розвиток, від початкових форм воєнних полювань та колоніальних експедицій до сучасних форм екотуризму та природоохоронних заходів. Вона має важливе економічне значення для країн Африки, забезпечуючи робочі місця для місцевого населення, збільшуючи доходи від туризму та сприяючи сталому розвитку регіонів. Однак, разом з тим, вона стикається з викликами врегулювання, забезпечення сталості та збереження дикої природи.

За останні десятиліття спостерігається збільшення усвідомленості щодо важливості збереження дикої природи та екологічної сталості в індустрії сафарі в Африці. Багато сафарі-операторів впроваджують екологічні підходи, враховуючи вплив на довкілля, етичні аспекти стосовно відносин з місцевим населенням та збереженням диких тварин. Уряди країн Африки впроваджують більш суворі заходи контролю та регулювання, щоб забезпечити належну охорону дикої природи та протидіяти браконьєрству.

При цьому, важливо забезпечити участь місцевого населення в розвитку та користуванні індустрією сафарі, забезпечуючи їм відповідні користі та стимули для збереження природи. Це може включати врахування традиційних

знань та практик місцевих спільнот, розробку економічних програм, спрямованих на розвиток суспільства та інфраструктури в околицях національних парків та резерватів, та забезпечення можливостей для навчання та розвитку кар'єри місцевих жителів в сфері екотуризму.

Окрім того, важливо розробляти та впроваджувати стандарти та сертифікації екотуризму, включаючи принципи сталого розвитку, етичного ставлення до диких тварин та місцевої культури, забезпечення відповідної інфраструктури та управління відходами, та забезпечення безпеки відвідувачів та дикої природи. Це може допомогти забезпечити високі стандарти якості, збереження природи та дотримання соціальних та етичних принципів у розвитку індустрії сафарі в Африці. Процес розвитку та зростання індустрії сафарі в Африці є складним, залучає різні зацікавлені сторони та вимагає балансу між економічними, соціальними та екологічними аспектами.

Однак, індустрія сафарі також має виклики, зокрема пов'язані з незаконним полюванням, незаконною торгівлею дикими тваринами, деградацією природних резерватів, втратою біорізноманіття та конфліктами між місцевим населенням та операторами сафарі. Для розв'язання цих проблем необхідно забезпечити ефективну систему охорони природи, залучення місцевого населення до процесу прийняття рішень, розвитку альтернативних джерел доходів та підтримки екологічно відповідного та етичного підходу до туризму.

Історія розвитку індустрії сафарі в Африці свідчить про важливість цього виду туризму як засобу збереження дикої природи, залучення доходів для місцевого населення та популяризації африканської культури та спадщини. З врахуванням викликів та можливостей, які виникають в індустрії сафарі, важливо розвивати її на основі сталого розвитку, враховуючи екологічні, соціальні та економічні аспекти. Це може забезпечити стабільний розвиток туризму, збереження багатства природи Африки та покращення життєвого рівня місцевого населення, створюючи вигоди як для сучасних, так і для майбутніх поколінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александров В.В. Туризм в системі пріоритетів регіонального розвитку. Харків. Видавництво ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010.
2. Борисюк О.А. Туристичний маркетинг як інструмент дослідження регіонального туристичного ринку / О.А.Борисюк // Географія та туризм: зб. наук. праць.– К.: Альтер-прес, 2015.– Вип. 33. – С.29-37.
3. Види сафарі URL: <http://travel-africa.livejournal.com/59718.html>
1.2 (1)
4. Вікіпедія.// Туристична індустрія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D1%83%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D1%96%D0%BD%D0%B4%D1%83%D1%81%D1%82%D1%80%D1%96%D1%8F
1.1 (5)
5. В'їзний туризм. Навчальний посібник. Коваль П.Ф., Алешугіна Н.О., Андрєєва Г.П., Зеленська О.О., Григор'єва Т.В., Пархоменко О.Г., Дудко В.Б., Михайловський М.О., Бондар С.І. Ніжин, Видавництво Лук'яненко В.В., 2010. 304 с.
6. Закон України "Про туризм" (15 вересня 1995 р.). - К., 1995. 1.1 (1)
7. Борисюк О.А. Міжнародний туризм в контексті сучасного безпекового виміру / О.А.Борисюк, І.В.Заря // Географія і туризм : зб. на-ук. праць. – К.: Альфа-ПК, 2017.– Вип. 37. – С.3-14
8. Кенія і її сафарі URL: <http://vechervkarpatah.at.ua/publ/3-1-0-261>
1.2 (2)
9. Кузик С. П. Географія туризму. Київ. Знання, 2011. 271 с.
10. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). 3-є видання з переробками та доповненнями. Київ. Альтерпрес, 2005. 436 с.
11. Любіцева О.О. Туризмознавство: вступ до фаху: підручник. Київ. Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 335 с.
12. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг: підруч. М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Н. М. Ганич. Київ. Знання, 2008. 661 с.

13. Мальська М. П. Туристичний бізнес: теорія та практика. Навч. пос. М.П. Мальська, В.В. Худо. Київ. Центр учбової літератури, 2007. 424 с.
14. Масляк П.О. Країнознавство : підруч. для студ. та викл. вищ. навч. закл. Київ. Знання, 2008. 292 с.
15. Масляк П.О. Рекреаційна географія. Навчальний посібник. Київ. Знання, 2008. 343 с.
16. Marketing in the study of regional tourist markets / O.Berkova O. Borisyuk // Вісник Одеського національного університету. Економіка. О.: Видавничий дім «Гельветика». Т.28 Вип.2 (97)
17. Міжнародний туризм: навч. посіб. Т. В. Божидарнік та ін. Київ. Центр учбової літератури, 2012. 307 с.
18. Пестушко В., Дудник І., Сайчук В. Міжнародний туризм в контексті сучасних викликів. Географія та туризм: науковий журнал / ред. кол.: Запотоцький С.П. (гол. ред.) та ін. Київ, 2023. Вип. 71.
19. Основи туризмознавства.// Тема 10. Технологія створення туристичного продукту та формування його асортименту. URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/mod/book/tool/print/index.php?id=385231> 2.1 (4)
20. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство. Київ. Альтерпрес, 2003. 352 с.
21. Сафарі-туризм – активний відпочинок і єднання з природою [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mustang.lviv.ua/archives/891#.VCT9tGd_un1 1.2 (3)
22. Смаль І.В. Географія туризму та рекреація: словник-довідник. Тернопіль. Навчальна книга. Богдан, 2010. 208 с.
23. Смаль І.В. Туристичні ресурси світу. Ніжин. Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. 336 с. 26
24. Стафійчук В.І. Туристичне країнознавство: туристичні ресурси світу. Європа, Азія, Австралія та Океанія : навч. посіб. Київ. Альтерпрес, 2009. 427 с.

25. Таке різне «сафарі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.safari.kiev.ua/take-rizne-safari/>. 1.2 (4)
26. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики: Навчальний посібник. Одеса. Астропринт, 2005. 632 с.
27. Туристичне країнознавство: країни-лідери туризму. Заг. ред. проф. О. О. Любіцевої. Київ, 2008. 434 с.
28. Форми екстремального туризму та країни світу як регіони з екстремальним потенціалом URL: http://referaty.pp.ua/abstracts/ua/tourism/tourism_28202_7.php. 1.2 (5)
29. Хачідзе Л. Сафарі: куди вирушити, що можна побачити і скільки це коштує / Л. Хачідзе URL: <http://travel.tochka.net/ua/7768-safarikuda-otpravitsya-cho-mozhno-uvidet-i-skolko-eto-stoit/#!>. 1.2 (6)
30. Явкін В.Г. Проблеми географії та менеджменту туризму. Явкін В.Г., Руденко В.П., Король О.Д. та ін. Чернівці. Рута, 2006. 260 с.
31. Safari Tourism Market Size, Share & Trends Analysis Report By Type (Adventure Safari, Private Safari), By Group (Friends, Families, Couples, Solos), By Booking Mode, By Region, And Segment Forecasts, 2023 – 2030
32. Adams, W.M. (2004) *Against Extinction: the Story of Conservation*. Earthscan: London.
33. Adams, W., Aveling, R., Brockington, D., Dickson, B., Elliot, J., Hutton, J., Roe, D., Vira, B. and Wolmer, W. (2004) *Biodiversity Conservation and the Eradication of Poverty*. *Science* 306: 1146-1149.
34. Adams W. and Hulme, D. (2001) *Conservation and community. Changing narratives, policies and practices in African conservation*. In: Hulme, D. and Murphree, M. (eds.) *African wildlife and livelihoods: the promise and performance of community conservation*. James Currey Lt.: UK, pp. 131-147.
35. Ahebwa, W. (2010) *The Clouds Mountain Lodge; a policy arrangements approach*. Research report, Wageningen University: the Netherlands.
36. Ahebwa, W. M., van der Duim, V.R and Nyakaana, J.(2008) *Tourism, Communities and conservation: an analysis of the tourism revenue sharing*

programme at Lake Mburo Conservation Area in Uganda. , In: Kloek, M. and van der Duim, R. Tourism, nature conservation and wealth creation in Africa, Volume 4; Thematic proceedings of ATLAS Africa conferences. ATLAS: Arnhem

37. Aitchinson, C. (2009) Gender and Tourism Discourses. Advancing the Gender Project in Tourism Studies. In: Jamal, T. and Robertson, M. The SAGE Handbook of Tourism Studies. SAGE: London, pp. 631-664